

FAPTUL DIVERS

„Revizorul“

Intimplarea s-a repetat adoma în mai multe unităţi comerciale din Oradea. Într-o zi, după ce au fost revizorilor controlor. Deschidea gura şi doar spunea: „Eu sint revizor... Ată. Nimeni nu îndrăzneşte să-l legăm. Responsabilitate se întinde în jurul lui ca un titirez. Să controleze. Inspectorul le frunzărea doar cu oţelul degetelor. La sfîrşit, scria concluziile în registrul de control. Apoi, lua pe gestionar de-o parte, îi cerea împrumut diferite sume de bani şi dispărea. Aşa a reuşit Tiberiu Strempl din Baia Mare (str. Coşoşilor 4) să înşele mai multe responsabilităţi. Gestionarul au scăpat de „inspecţiilor“ sale. Dar intimplarea e bine să o treacă în incedar. S-o albă mereu sub ochi.

Nu vă lăsaţi!

Tovarăşi de la Oficiul regional de aprovizionare şi desfacere (O.R.A.D.) Galaţi, nu vă descurajaţi! Am auzit despre greutăţile pe care o le face Comitetul regional pentru cultură şi artă Focşani. De le-aţi trimis spre semnare, un contract pentru livrarea unei insemnate cantităţi de porumb şi ovăz. Au refuzat. Înţelegători, le-aţi oferit paşe boloi şi fin. Aceştia refuz. Apoi cu contractul 9504 din 2 noiembrie le-aţi propus să achiziţioneze o tonă de porumb. Şi din nou, culmea, au respins contractul. Scuză lor, că activitatea culturală nu are drept obiect creşterea animalelor şi deci n-au nevoie de oţelele do, nu stă în picior. De aceea, mai încercaţi. Propuneţi-le să contracteze o tonă de sîmînţă de sfeclă, un oagon de porumb hibrid, 300 kg sîmînţă de cîneş, poate le înălmîncească la primăvară, pentru că în cultura acestor plante tot... cultură se cheamă!

Iar urşi?

Au reapărut, agresivi, în aceeaşi zonă geografică (Intorsura Buzului) unde au sfîrşit acum o lună, în luptă corp la corp, un cioban. De data aceasta le-au căzut victime doi oameni din Poiana cu Rugi (raionul Cislău). Vasile Ţeşan de 43 ani şi Nicolae Ţeşan de 19 ani. Au fost atacaţi de un urs în timp ce se aflau, seara tîrziu, la stîna cooperativă agricole, în punctul Cernatu. Amîndoi sînt în spital — omul muşcat, băiatul în stare foarte gravă. Va aştepta fillala locală de vîntoare alte victime pentru a se hotărî, în sfîrşit, să vîneze urşi care s-au obişnuit să atace omul?

Unde e norocul

Discutînd cu un tovarăş din conducerea Loto-Proposportului despre ultimele performanţe ale „cvarletului“ Loz în pic, Proposport, Pronoxpe şi Loto, i-am adresat întrebarea: „Ce faci dacă n-ai noroc?“ Răspunsul a sunat sec: „Te muţi la Codlea, la Reghin sau la Buzău“. Evident, am aşteptat explicaţii. „Se pare că Fortuna a poposit în mai multe oraşe mici şi împarte favoarea în dreapta şi-n stînga. De pildă, la Reghin, la penultimul concurs Proposport, unul din participanţi — cîştigat 195.942 lei (cîştig în care este inclus şi un autoturism Skoda 1000 M.B.). Cu două luni în urmă, o altă lotură la Loto: 150.000 lei! În acest an, Loto-Proposport a mai „înminţat“ la Reghin încă patru autoturisme. Aşa că...“

Atenţie, şoferi!

Iată o măsură bună, menită să „înălmîncească“ circulaţia. În luna octombrie, serviciul circulaţiei din D.M.C. a anulat 22 permise de conducere auto pentru infracţiuni grave: conducerea în stare de ebrietate, vîntur faţă de grave de persoane, auarii etc. Alte 52 permise urmează a fi anulate, iar posesorii lor trimişi în instanţă pentru accidente comise din cauza excesiului de viteză, neacordarea priorităţii şi pentru distrugeri de bunuri. În sfîrşit, 19 permise au fost reţinute. Posesorii lor au sfîrşit diferite contravenţii ca: nesemnaltare şi depăşire neregulamentară etc. Aşadar, încă un lot de conducători auto recalcitranti, certăci cu disciplina, vor circula pe... trotuar. Pe pedes...

Rubrică redactată de: Ștefan ZIDĂRIȚĂ Ștefan DINICĂ cu sprijinul corespondenților „Scînteii“

ACTIVITATEA ACTULUI DE CREAȚIE ARHITECTURALĂ

Realizarea produsului arhitectural, cîmănt să răspundă unor variate exigențe materiale și spirituale ale societății, este un fenomen deosebit de complex în timp și în spațiu. La nivel de proiectare și execuție, activitatea arhitecturală actuală are caracteristici, acest proces de creație comportă mai multe etape: cercetarea; fundamentarea și aplicarea conceperea (de la întocmirea datelor-program pînă la finalizarea studiului tehnico-economic); proiectarea (proiectul de execuție); execuția și aplicarea (de la începerea lucrărilor pînă la finalizarea produsului final).

(sau fără consultarea unui arhitect, în general), ca rezultat de multe ori neplicute, de la stridențele estetice pînă la accidente chiar. Implicite importante are faptul că, de la o fază la alta de proiectare, proiectanții sînt adesea schimbați (parțial sau în întregime — experiență încercată a subsemnalului, ceea ce evident nu favorizează unitatea și continuitatea procesului de creație. Același defect îl prezintă și antrenarea unor proiectanți numai în faza de proiect de execuție. Este cazul frecvent al proiectelor pentru mari complexe

și reduce în ceea ce privește asistența tehnică și urmărirea lucrărilor de execuție de către proiectant, nu sînt respectate de cele mai multe ori decât formal, proiectarea este practic ruptă de execuție. În general, imediat după predarea unei lucrări, proiectanții sînt încercați cu alte sarcini, fără a se ține seamă de obligațiile pe care le au în continuare față de proiectul predat. Deplasările pe santier sînt condiționate de absolut toate celelalte obligații ale salariaților respectivi, rămînd deci pe ultimul plan și de multe ori, mai ales dacă santierul este în altă localitate, sînt privite ca „pîmbări“.

puncte de vedere

sau ansambluri. În această situație, personalitatea proiectantului respectiv și „grefează“ cu dificultate pe o concepție străină, lucrarea suferă, iar capacitatea profesional-creatoare nu este suficient utilizată. Dar aspectul cel mai important, care sintetizează esența problemei ridicate, este legătura dintre proiectanți și execuție. Istoria arhitecturii demonstrează că realizatorii monumentelor cu care astăzi omeni-rea se mîndrește au îmbinat în mod feroc, în persoana lor, proiectant și executant. Fără îndoială că astăzi, complexitatea procesului arhitectural, caracterul de masă al construcției și tehnizarea sa nu mai permit concentrarea de către o singură persoană a tuturor sarcinilor și răspunderilor privind proiectarea și execuția. Este însă perfect posibil și, în același timp, absolut necesar ca proiectantul, personificat de cel cărui îi aparține concepția „produsului“ respectiv, să urmărească și să coordoneze procesul de finalizare materială a acestui concept.

Consider că trebuie mai presărit reglementări, continuitatea răspunderii proiectantului. S-ar evita astfel unele situații nefaste și neplicute. În cazul mo-

„BAZARUL OBOR“

Nu de mult s-a deschis în incinta Halelor Obor din Capitală un nou MAGAZIN GENERAL DE TEXTILE, ÎNCĂLĂMÎNTE, cunoscut sub denumirea de „BAZARUL OBOR“. Aici sînt puse în vânzare o mare varietate de articole: confecții și încălțăminte, cadouri, jucării, galanterie, tricotate, stufe, lenjerie, covoraș, solduri etc. Se pot cumpăra de aici confecții de sezon — pardesie, paltoane, taioare, rochii de stofă, costume bărbătești, precum și diverse articole sportive. Pentru încercarea confecțiilor sînt amenajate mai multe cabine de probă. La „Bazarul Obor“ expun spre vânzare magazinele „Victoria“, „București“ și O.C.L.„Confecția“. Programul de funcționare a bazarului este între orele 8-12, 15-20 iar duminica între orele 7-11.

BILANT

Recent s-a încheiat campania de recoltare a fructelor de pădure. În actualul sezon au fost adunate peste 32.000 tone de zmeură, afine, mure, precum și 7.500 tone ciuperci comestibile. Tînd seama de cerințele mari de astfel de produse pe piața externă, în cursul anului au fost luate măsuri pentru sporirea exportului de fructe și ciuperci, în special în țările Europei occidentale. În acest scop a fost sporit parcul de auto-vehicule frigorifice care transportă produsele. Pînă acum au fost livrate în Republica Federală a Germaniei, Elveției, Franței, Italiei și Olandei cantități importante de fructe și ciuperci de pădure, aflînd în stare proaspătă, cât și conservate sau uscate. Toledoși, s-a asigurat material primă industriei alimentare pentru producerea de conserve și sucuri.

LOCURI AGREABILE DE POPAS

Pe traseele turistice ale regiunii Argeș sînt unele locuri mai solicitate de excursioniști. În Pitești, restaurantul „AR-GEȘ“ oferă preparate culinare deosebite: frișcă, frișcă cu ciobănești, floci de porc, fărînașii, săcrișcă de porc, coșulețe argeșene cu chuperci, costică rucăreană și pîmîsoare, precum și vinuri din podgoriile de la Ștefănești și Drăgășani. La Curtea de Argeș, vizitatorii pot face un popas la restaurantul „CAPRA NEAGRĂ“, unde se servesc mîncăruri tradiționale. Pe o colină, aproape de centrul orașului Rimnicu Vilcea, este deschis restaurantul camping „CAPLA“. În vase de ceramică de Argeș se servesc aici specialitățile casei: pastă de porc și cîrnați direct de la afumătoare. Pentru cei care trec prin Călmănești și Căciulata amîntim câteva locuri agreabile de popas: campingul „CĂCIULATA“ cu loc de parcare pentru autoturisme și hotelul „CĂCIULATA“, care poate să asigure cazare, masă și un loc de parcare.

Politica de cadru

(Urmare din pag. 1)

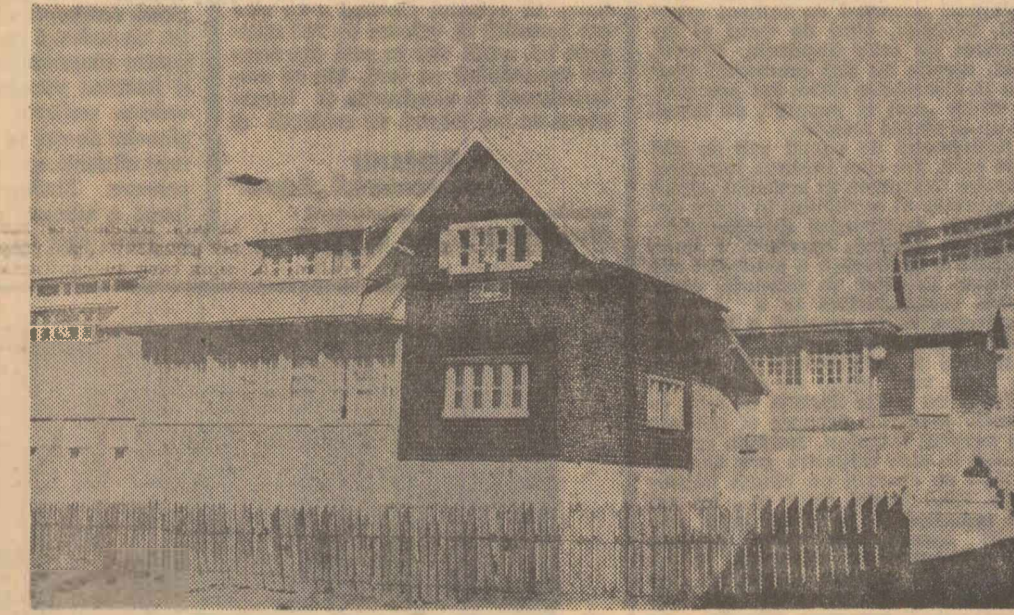
reclorul general „minimalizării rolul comitetului de partid“. Aceste afirmații au găsit crezare chiar la unii activiști de partid. A fost necesară intervenția biroului comitetului regional de partid pentru restabilirea adevărului.

Avem nevoie pretendenți în funcții de conducere de cadre bine pregătite, energice, combative, principiale. Fiește, asemenea oameni cu personalitate își susțin punctul de vedere, nu acceptă mecanic orice indicație, dacă nu sînt convinși de temeinicie și de corectitudine. În trecut sînt refractari metodelor de tuțetă măruntă. Dar, tocmai astfel de cadre, despre care unii afirmă că „se lucrează greu cu ei“, avem dorința să promovăm și să spiritulăm în funcții de conducere în cadrul organizațiilor noastre. În trecut sînt refractari metodelor de tuțetă măruntă. Dar, tocmai astfel de cadre, despre care unii afirmă că „se lucrează greu cu ei“, avem dorința să promovăm și să spiritulăm în funcții de conducere în cadrul organizațiilor noastre.

Aș vrea să relev și altă latură a problemei. Cadrele de conducere din economie, din aparatul de stat și din alte domenii se adresează în mod firesc organelor de partid pentru a le cere avizul sau sprijinul în rezolvarea unor probleme majore. Unii însă s-au deprins să vină la partid pentru orice chestiune, cît de măruntă ar fi ea. Ar putea, desigur, să se afle în mod mai ușor de la organele (raion, județ sau regiune). Unii tovarăși pun preț pe un asemenea stil de muncă și adesea spun „este un tovarăș bun, disciplinat, nu acționează de capul lui, consultă organul de partid“.

Care astăzi sînt? Adevărul este că, lipsit de inițiativă și spirit de răspundere, asemenea oameni vin la partid să-și „porție“ de îndrumări pe care le notează conștient, pe care însă nu întotdeauna le duc la îndeplinire.

Unele organe de partid din regiune și-au făcut un obicei din a chema conducerea întreprinderilor pentru a le explica cu amănuntul cum trebuie să fie rezolvată o problemă sau alta, dîndu-le rețete, în loc să le ceară să-și pună în valoare experiența, spiritul de orientare, inițiativa. În numai trei săptămîni din luna septembrie, de

La Cabana Piatra Arsă a început construcția unui frumos complex sportiv. În fotografie: O parte a complexului sportiv. Foto: Agerpres

(Urmare din pag. 1)

— Locuim în blocul turn din spațiile Pitești, o clădire imponentă. Alimentația cu autostrada de la parterul blocului s-a transformat într-o circulație în aer liber. După ce cumpără băutura, diversii cumpărători și-au creat obișnuința de a o consuma la intrarea în bloc, pe scări, chiar și în apartamente. Copiii noștri sînt siliți să se joace în această atmosferă de tavernă, să asculte cuvinte urite și să asiste la unele manifestări lipsite de bună-cuviință. (Un grup de locatari de pe Bd. Republicii nr. 214).

Contravențiile de acest gen se săvîrșesc nu numai la adresa cîteanului „X“ — apostrofat, ofensat în împrejurări concrete — ci lezează demnitatea întregii colectivități, demnitatea socială. De pildă, a a fi noțiune abstractă, simbolică, ea este una dintre categoriile fundamentale ale civilizației, ale conviețuirii, înrudită cu înțelesul și ordinea publică, cu politețea. În raport de reprezentare se constituie din comportarea membrilor unei colectivități. E fața lumii. Doi oameni care se ceartă la un colț de stradă și se dau în spectacol își strîbesc reciproc demnitatea, dar în același timp pe a noastră a celor din jur. Dacă lor le este indiferent lumina în care apar, nu ne este nouă. Strada, parcul, localul, tramvaiul reprezintă nu un simplu și utilitar spațiu material, ci un cadru social și căruia grad de civilizație se exprimă prin caracterul urban al raporturilor cotidiene.

la individului din ultimul exemplu. Diferența este însă mai mult de natură formală, cantitativă. Fie că cineva a luat din buzunar strîin o mure de lei sau numai cinci, furtul tot furt rămîne. La fel, fie că avem de-a face cu un zgomotos de care ne ferim urechile, fie de autorul unui scandal „monstru“, esența rămîne aceeași: lipsa de respect, afîrșarea unei totale nepăsări față de oel din jur, sau pe româneste spus — obraz gros. Aspecte de farmare și apeluțică tip „7 păcate“ pe care le îmbracă astfel de manifestări conduc bineînțeles la un divorț deschis cu colectivitatea. De la caz la caz, explicațiile pot fi nuanțate. La tineri e chestie de poză, de grozăvie, la alții, stîlpi de bodogă, care le încercă să forțeze intrarea, nat lumă străină în fața imobilului. Asemenea bumerangului, lipsa de respect este o armă care se întoarce împotriva celor ce-și îngăduie să sfideze colectivitatea prin grozăvia, prin egoismul lor care se sprijină pe o parte din membrii colectivității. „Lumea nu-ți poate dărui

le-am făcut nici un neajuns — ridică din umeri, candidă, Maria Vasile. Este în majoritatea cazurilor un mecanism extrem de simplu dar, din nefericire, destul de eficient. Tehnica constă în a simula provocarea, în a declanșa nervul vociferării sub pretextul de a fi fost jignit sau lezată. Un ceva de care să poată face casă. Pentru orgolios, respectarea normelor de civilizație echivalează cu o ofensă adusă persoanei sale. Adesea om instruit, el n-a învățat cîteva capitale de abecedar: să aștepte, să asculte, să cedeze.

— Știi că la noi regulamentul interzice ca vizitatorii să dea hrană la animale — îmi povestește un paznic al Grădinii zoologice de la Băneasa, Ștefan Miline. Uni nu le cunosc, le strigăm frumusețea atenția și totul e în ordine. Ni s-a întîmplat însă ce doi oameni în toată firea să ne facă pe chestia asta un întreg tărăboi. Cine sîntem noi să îndrăznim să le facem noi observații? Că ei sînt liberi să se distreze cum le place. S-au speriat și malmutele de purtarea lor, zău!

— Natura muncii mele — spune juristul Constantin Șarpe — mă pune în contact cu cele mai feroce contravenții la civilizație. Cele mai multe provin din faptul că autorii lor scapă din mîna cirna propriei lor aferat, lasă să se înțeleagă că e un știu cine de nu știu unde („eu n-am treabă aici decît cu cine e mal n-arr“) pentru a fi servit înaltele puteri sau pentru a pleca nepălit.

— Căci nu orice scandalagiu e un „posesiv“ — e de părere Gheorghe Tomescu, responsabilul cinematografului „București“. Ne ciocnim de unii care calculează la rece: „N-o să te convină dacă le fac scandal“. Cu această armă, sub un pretext sau altul, ei încearcă să forțeze intrarea. Cum? Se prezintă cu bilete nevalabile și cu replica „așa mi-a dat de la casa!“ Pretextul e cusut cu ață albă, toțiși îl întreb: „Dar de ce, nu v-ai uitat să-ți deți ce scrie pe bilete?“ Omul nevilizat nu se sprijină însă pe argumente și nici nu le acceptă — îl încercă să-și croiască drum cu ajutorul cordeilor vocale.

Un alt tip de contravenție la codul respectului reciproc este turbulenta orgolios. Tot timpul înfoc. Cu capsa pusă. Bănuindu-se important la slujba lui, nu suportă să fie tratat

în rînd cu ceilalți, ca un oarecare. Tipul lui „știi cine sint eu?“ folosește în majoritatea cazurilor un mecanism extrem de simplu dar, din nefericire, destul de eficient. Tehnica constă în a simula provocarea, în a declanșa nervul vociferării sub pretextul de a fi fost jignit sau lezată. Un ceva de care să poată face casă. Pentru orgolios, respectarea normelor de civilizație echivalează cu o ofensă adusă persoanei sale. Adesea om instruit, el n-a învățat cîteva capitale de abecedar: să aștepte, să asculte, să cedeze.

— Știi că la noi regulamentul interzice ca vizitatorii să dea hrană la animale — îmi povestește un paznic al Grădinii zoologice de la Băneasa, Ștefan Miline. Uni nu le cunosc, le strigăm frumusețea atenția și totul e în ordine. Ni s-a întîmplat însă ce doi oameni în toată firea să ne facă pe chestia asta un întreg tărăboi. Cine sîntem noi să îndrăznim să le facem noi observații? Că ei sînt liberi să se distreze cum le place. S-au speriat și malmutele de purtarea lor, zău!

— Știi că la noi regulamentul interzice ca vizitatorii să dea hrană la animale — îmi povestește un paznic al Grădinii zoologice de la Băneasa, Ștefan Miline. Uni nu le cunosc, le strigăm frumusețea atenția și totul e în ordine. Ni s-a întîmplat însă ce doi oameni în toată firea să ne facă pe chestia asta un întreg tărăboi. Cine sîntem noi să îndrăznim să le facem noi observații? Că ei sînt liberi să se distreze cum le place. S-au speriat și malmutele de purtarea lor, zău!

— Știi că la noi regulamentul interzice ca vizitatorii să dea hrană la animale — îmi povestește un paznic al Grădinii zoologice de la Băneasa, Ștefan Miline. Uni nu le cunosc, le strigăm frumusețea atenția și totul e în ordine. Ni s-a întîmplat însă ce doi oameni în toată firea să ne facă pe chestia asta un întreg tărăboi. Cine sîntem noi să îndrăznim să le facem noi observații? Că ei sînt liberi să se distreze cum le place. S-au speriat și malmutele de purtarea lor, zău!

DEMNIȚATEA SOCIALĂ

— Știi că la noi regulamentul interzice ca vizitatorii să dea hrană la animale — îmi povestește un paznic al Grădinii zoologice de la Băneasa, Ștefan Miline. Uni nu le cunosc, le strigăm frumusețea atenția și totul e în ordine. Ni s-a întîmplat însă ce doi oameni în toată firea să ne facă pe chestia asta un întreg tărăboi. Cine sîntem noi să îndrăznim să le facem noi observații? Că ei sînt liberi să se distreze cum le place. S-au speriat și malmutele de purtarea lor, zău!

— Știi că la noi regulamentul interzice ca vizitatorii să dea hrană la animale — îmi povestește un paznic al Grădinii zoologice de la Băneasa, Ștefan Miline. Uni nu le cunosc, le strigăm frumusețea atenția și totul e în ordine. Ni s-a întîmplat însă ce doi oameni în toată firea să ne facă pe chestia asta un întreg tărăboi. Cine sîntem noi să îndrăznim să le facem noi observații? Că ei sînt liberi să se distreze cum le place. S-au speriat și malmutele de purtarea lor, zău!

— Știi că la noi regulamentul interzice ca vizitatorii să dea hrană la animale — îmi povestește un paznic al Grădinii zoologice de la Băneasa, Ștefan Miline. Uni nu le cunosc, le strigăm frumusețea atenția și totul e în ordine. Ni s-a întîmplat însă ce doi oameni în toată firea să ne facă pe chestia asta un întreg tărăboi. Cine sîntem noi să îndrăznim să le facem noi observații? Că ei sînt liberi să se distreze cum le place. S-au speriat și malmutele de purtarea lor, zău!

— Știi că la noi regulamentul interzice ca vizitatorii să dea hrană la animale — îmi povestește un paznic al Grădinii zoologice de la Băneasa, Ștefan Miline. Uni nu le cunosc, le strigăm frumusețea atenția și totul e în ordine. Ni s-a întîmplat însă ce doi oameni în toată firea să ne facă pe chestia asta un întreg tărăboi. Cine sîntem noi să îndrăznim să le facem noi observații? Că ei sînt liberi să se distreze cum le place. S-au speriat și malmutele de purtarea lor, zău!

— Știi că la noi regulamentul interzice ca vizitatorii să dea hrană la animale — îmi povestește un paznic al Grădinii zoologice de la Băneasa, Ștefan Miline. Uni nu le cunosc, le strigăm frumusețea atenția și totul e în ordine. Ni s-a întîmplat însă ce doi oameni în toată firea să ne facă pe chestia asta un întreg tărăboi. Cine sîntem noi să îndrăznim să le facem noi observații? Că ei sînt liberi să se distreze cum le place. S-au speriat și malmutele de purtarea lor, zău!

— Știi că la noi regulamentul interzice ca vizitatorii să dea hrană la animale — îmi povestește un paznic al Grădinii zoologice de la Băneasa, Ștefan Miline. Uni nu le cunosc, le strigăm frumusețea atenția și totul e în ordine. Ni s-a întîmplat însă ce doi oameni în toată firea să ne facă pe chestia asta un întreg tărăboi. Cine sîntem noi să îndrăznim să le facem noi observații? Că ei sînt liberi să se distreze cum le place. S-au speriat și malmutele de purtarea lor, zău!

— Știi că la noi regulamentul interzice ca vizitatorii să dea hrană la animale — îmi povestește un paznic al Grădinii zoologice de la Băneasa, Ștefan Miline. Uni nu le cunosc, le strigăm frumusețea atenția și totul e în ordine. Ni s-a întîmplat însă ce doi oameni în toată firea să ne facă pe chestia asta un întreg tărăboi. Cine sîntem noi să îndrăznim să le facem noi observații? Că ei sînt liberi să se distreze cum le place. S-au speriat și malmutele de purtarea lor, zău!

— Știi că la noi regulamentul interzice ca vizitatorii să dea hrană la animale — îmi povestește un paznic al Grădinii zoologice de la Băneasa, Ștefan Miline. Uni nu le cunosc, le strigăm frumusețea atenția și totul e în ordine. Ni s-a întîmplat însă ce doi oameni în toată firea să ne facă pe chestia asta un întreg tărăboi. Cine sîntem noi să îndrăznim să le facem noi observații? Că ei sînt liberi să se distreze cum le place. S-au speriat și malmutele de purtarea lor, zău!

Este o fatalitate depășirea termenului de atingere a PARAMETRILOR PROIECTAȚII?

„...Uzina x (sau fabrica, sau secția) și-a atins termenul sau chiar mai devreme parametrilor proiectației”. O știre difuzată frecvent de presă și radio. Beneficiarii, proiectanții și constructorii își odă astfel încununarea de succes îndelungile lor eforturi și căutări creatoare, de mare importanță social-economică. Înainte de termenul preconizat, respectivelor obiective industriale „pompează” în circuitul economic la țară, în întreaga lor economie, mari cantități de produse care intrasec anumite corelații rigurose stabilite. Și tot mai devreme se oferă posibilitatea de a se recupereze integral în favoarea economiei, sub forma acumulărilor, fondurile investite. Numai în semestrul I a.c., de 63 de ori s-a anunțat succinta știre, ceea ce înseamnă că 63 de obiective s-au conectat cu întru totul la potențialul tehnico-economic la țară, în întreaga lor economie la țară.

Există însă și altele de situații: la unele dintre noile unități industriale, procesul de maturizare tehnică și economică, pînă la limita prevederilor proiectului, se desfășoară extrem de anevoios, pe durata care depășește cu mult timpurile normale, dînd naștere la un cortaj nefavorabil de consecințe. În fruntea listei se înscriu o seamă de obiective ale industriei chimice, ale industriei metalurgice, ale industriei materialelor de construcții. Paguba pentru economie este evidentă. Orice depășire a termenelor de atingere a parametrilor tehnico-economici proiectații sau realizarea lor parțială lipsesc economia națională de anumite produse, au efecte negative asupra creșterii veniturilor naționale și a acumulărilor, diminuează eficiența economică a unor investiții.

Date fiind asemenea implicații, se pune în mod firesc întrebarea: depășirea termenului de atingere a parametrilor tehnico-economici stabilit în proiecte este o fatalitate? Tema, extrem de interesantă, a constituit obiectul unei discuții la „masa rotundă”, organizată recent în redacția cu specialiști din Comitetul de Stat al Planificării, Banca de Investiții, ministere, institute de proiectări și întreprinderi.

Masă rotundă cu specialiști din economie

„Anumite obiective ale industriei chimice, ale industriei metalurgice, ale industriei materialelor de construcții...”. Acestea sunt titlurile unor articole publicate în săptămânalul „Scinția”. Ele sunt rezultatul unei discuții organizate în redacția cu specialiști din Comitetul de Stat al Planificării, Banca de Investiții, ministere, institute de proiectări și întreprinderi.

Discuția a fost deschisă de un articol intitulat „Este o fatalitate depășirea termenului de atingere a parametrilor proiectației?”. Autorii au prezentat o serie de exemple de depășiri de termen și au analizat cauzele acestora. Unii specialiști au susținut că depășirea termenelor este o consecință a unor erori de calcul sau a unor schimbări de condiții în timpul execuției. Alții au considerat că este o fatalitate, datorită unor deficiențe de proiectare sau a unor probleme tehnice care apar în timpul construcției.

Discuția a fost moderată de un specialist din economie, care a subliniat importanța respectării termenelor de atingere a parametrilor proiectației. El a arătat că depășirea termenelor duce la pierderi economice semnificative și la întârzieri în realizarea proiectelor. Așa că, în concluzie, depășirea termenelor de atingere a parametrilor proiectației este o fatalitate și trebuie evitată prin măsuri adecvate de proiectare și execuție.

Implicațiile izvorăsc încă din faza pregătirii noii investiții

Decizia pentru construirea unor noi fabrici, uzine, secții sau diviziuni tehnologice presupune ca în orice act economic, o adăncă chibzuită prealabilă asupra scopului, cit și a mijloacelor de realizare a acestuia. Cu precizie această îndatorire revine ministrului beneficiar de investiții, el fiind titularul primar al răspunderii pentru modul în care se utilizează fondurile încredințate. „Din experiența muncii de avizare, spunea arh. Mihai Ionescu din direcția de investiții a Comitetului de Stat al Planificării, am constatat că multe, poate cele mai multe din neajunsurile ulterioare punerii în funcțiune a unor obiective și care îngreunează atingerea parametrilor, decurg din incapacitatea sau refuzul titularului de investiții de a oferi, elaborarea temei de proiectare, a studiului tehnico-economic, în deplină conștiință de cauză asupra datelor certe referitoare la amplasamentul teritoriului, la condițiile de construcții și utilități. Or, înainte și, din păcate, și acum, singura mare grije a unor titulari de investiții este numai introducerea în plan de investiții și începerea cit mai urgentă, în orice condiții, a execuției lucrărilor, chiar și pe bază de „derogări” față de legislația în vigoare. Se neglijează astfel în dese cazuri calitatea documentației tehnico-economice care trebuie să fundamenteze investiția.

Între-adevăr, superficialitatea în alegerea temei de proiectare și în fundamentarea ei tehnico-economică constituie una din cauzele principale ale pierderii termenelor de atingere a parametrilor proiectației și a obiectivelor. Sumara analiză a unor din noile obiective este în acest sens în mod deosebită. Într-un caz, Exploatarea minieră Moldova Nouă, amintit în mai multe rânduri de participanții la discuție. Fără a cerea riguroso condițiile, înarmat doar cu simțul... spectaculosului, proiectantul a propus o anumită metodă de exploatare, chipurile de mare productivitate. Și poate că, într-adevăr, așa este, dar nu se aplică exploatarea Moldova Nouă. Titularul, în loc să analizeze adine soluția propusă, a acceptat-o. Când fondurile s-au investit s-a văzut însă că metoda preconizată nu dă rezultatele scontate. Nici un indicator prevăzută nu s-a mai putut realiza. Putem preveni această situație? Evident că da. Participarea activă a titularului de investiții în procesul de proiectare, la stabilirea metodei de exploatare pe baza unei analize comparative a mai multor variante ar fi oferit posibilitatea să se determine cu exactitate condițiile reale de randament al procedurilor tehnice și tehnologice preconizate. Precum și nivelul real al indicatorilor tehnico-economici.

Dar, specialiștii comitetului tehnico-economic al ministrului titular de investiții cum asigură reușita

țările cu înaltă eficiență ale industriei chimice, dacă la conceperea investiției s-ar fi analizat profund și multilateral problema aprovizionării cu materii prime. Ministrul Industriei Chimice, titularul investiției, s-a grăbit să construiască uzina și abia după aceea a constatat că nu are cu ce s-o aprovizioneze. Cu ce a crezut acest titular că o să funcționeze uzina? Acum se caută acoperirea neglijării surselor de materii prime prin intermediul improvizărilor. Deși este vizibil de la o postură că asemenea cauze subiective au la bază superficialitatea în conceperea și realizarea investițiilor, manifestările de voluntarism și provizorat, totuși unii factori de răspundere caută să le nesocotească, susținând cu tărie inevitabilitatea depășirii termenelor de atingere a parametrilor proiectației. Într-o scrisoare adresată redacției, de exemplu, ca răspuns la o critică ce se referea la fabrica de aglomerare de la Reșița — obiectiv restanțier de mulți ani în realizarea prevederilor proiectului — ing. I. K. Pavoni, director tehnic în Ministerul Industriei Metalurgice, preciza: „a fost inevitabilă apariția unor deficiențe în proiectare, execuție, montaj și exploatare, dat fiind faptul că era prima unitate de acest fel din țară”. Cu alte cuvinte, d-a încearcă să susțină că orice am face, unele obiective nu pot fi realizate decât prin metode de proiectare și execuție care înaintea de a se naște. Nu cumva o asemenea concepție fatalistă, contrară oricărei rațiuni economice, urmărește de fapt absolutizarea de vină a celor care, cu nepermisă ușurință, au neglijat banii statului în proiecte superficiale?”

Întrebarea aceasta d-a răsunat în sala de discuție. Dacă unii titulari de investiții și unele institute de proiectare au dovedit superficialitatea de ce nu s-au făcut cum trebuie datele organice de arhitectură, în speță C.S.P. și C.S.C.A.S. 7 Arh. Mihai Ionescu a prezentat lipsuri pe care le-au avut și le mai au unele ministere, dar nu a amintit nimic despre „scăpările” organului în care lucrează. Lipsa de exigență a titularilor de investiții a făcut, în cazul anumitor investiții, cașă bună cu aceea C.S.P.-ului și C.S.C.A.S.-ului.

Unele obiective — s-a subliniat în discuție — se construiesc în situații de urgență și s-a văzut însă că metoda preconizată nu dă rezultatele scontate. Nici un indicator prevăzută nu s-a mai putut realiza. Putem preveni această situație? Evident că da. Participarea activă a titularului de investiții în procesul de proiectare, la stabilirea metodei de exploatare pe baza unei analize comparative a mai multor variante ar fi oferit posibilitatea să se determine cu exactitate condițiile reale de randament al procedurilor tehnice și tehnologice preconizate. Precum și nivelul real al indicatorilor tehnico-economici.

Dar, specialiștii comitetului tehnico-economic al ministrului titular de investiții cum asigură reușita

de proiectare, construcții, utilități, răspunde, îngrijit, întreprinderea beneficiară.

„Este, în ultimă instanță, o chestiune noliolă ca mai mult să greșesc și doar unul singur să mă avertizeze” — remarca tov. Traian Silea. Scoțese echilibrabil ca titularul de investiții, proiectantul, constructorul și beneficiarul să răspundă deopotrivă pentru realizarea termenelor planificate a tuturor parametrilor proiectației. Revizii și asigurări materiale a factorilor de răspundere amintii să abia loc numai după ce ținta finală a investiției a fost atinsă, nu înainte de aceasta. Prin modul conștient de natura subiectivă și nu mai pot fi acceptate drept justificări „obiective” neajunsuri din propria activitate a diferiților factori care contribuie la realizarea investițiilor. O dovadă: analize făcute anul acesta în întreprinderile noi, care nu au atins parametrii proiectației, au permis stabilirea unor măsuri eficiente, a căror aplicare a înlesnit redresarea multor obiective industriale. Se constată, însă, că măsurile propuse nu sunt aplicabile în întregime peste tot, sint amănate, economia avind de suportat, în continuare, pagube. Cit va mai dănuți o asemenea stare de lucruri? Ea trebuie grabnic lichidată, înțit fiecare obiectiv nu să lucreze în cel mai scurt timp la parametrii proiectației. Aceasta încumbă creșterea răspunderii titularilor de investiții — ca mandatarii al fondurilor statului — la stabilirea de atribuții precise și ferme pentru toți factorii care concurează la realizarea obiectivelor, pînă la atingerea parametrilor proiectației.

Spirit maxim de exigență la contractarea utilajelor

„Anumite obiective ale industriei chimice, ale industriei metalurgice, ale industriei materialelor de construcții...”. Acestea sunt titlurile unor articole publicate în săptămânalul „Scinția”. Ele sunt rezultatul unei discuții organizate în redacția cu specialiști din Comitetul de Stat al Planificării, Banca de Investiții, ministere, institute de proiectări și întreprinderi.

Discuția a fost deschisă de un articol intitulat „Este o fatalitate depășirea termenului de atingere a parametrilor proiectației?”. Autorii au prezentat o serie de exemple de depășiri de termen și au analizat cauzele acestora. Unii specialiști au susținut că depășirea termenelor este o consecință a unor erori de calcul sau a unor schimbări de condiții în timpul execuției. Alții au considerat că este o fatalitate, datorită unor deficiențe de proiectare sau a unor probleme tehnice care apar în timpul construcției.

Discuția a fost moderată de un specialist din economie, care a subliniat importanța respectării termenelor de atingere a parametrilor proiectației. El a arătat că depășirea termenelor duce la pierderi economice semnificative și la întârzieri în realizarea proiectelor. Așa că, în concluzie, depășirea termenelor de atingere a parametrilor proiectației este o fatalitate și trebuie evitată prin măsuri adecvate de proiectare și execuție.

Experiența pledează pentru pregătirea temeinică și permanentizarea cadrelor

„Am consultat un material sintetic privind obiectivele industriale care au depășit termenul de atingere a parametrilor proiectației, ne-a relatat tov. Traian Silea. Într-o factorie ce trimitează muncitorii la muncă economică a acestor unități industriale, o pondere mare au cei care se referă la neajunsurile din timp a cadrelor de muncitori și tehnicieni, conjungată cu o slabă calificare a acestora.”

De ce se menține această situație? Lipsesc oare fondurile pentru pregătirea cadrelor? Discuțiile la „masa rotundă” au reliefat că nu fondurile bănești lipsesc noilor întreprinderi, ci interesul și preocuparea de a utiliza cu mai folositor. Să vedem cum se cheuiesc, de obicei, fondurile repartizate pentru asigurarea și pregătirea cadrelor. Cu doi și trei ani înainte de intrarea în funcțiune, când întreprinderea se află în plină construcție, se completează schema personalului tehnic și administrativ, care în mică măsură își justifică existența. De unde se iau aceste cadre? De regulă, prin transfer de la întreprinderi existente sau chiar din altă parte. „Traian Silea”, vreme de doi-trei ani, în afară de faptul că-l descalficează, pe unii din ei îl face să creadă că „asa e bine”. Și cînd noua întreprindere intră în funcțiune, iar problemele „grele” se arată, acești „semipensionari” sînt primii care o iau din loc. Dar, data asta spre o viitoare întreprindere. Așa s-a creat cu timpul acel contingent de „vinători de posturi”, înfiliat în întreprinderile în devenire.

În ce privește angajarea viitorilor muncitori, recruții din mediul sătesc, abia cu puțin timp înainte de intrarea în funcțiune a noului obiectiv sînt aduși pe șantier, chipurile să se califice. În cel mai bun caz, parte din ei sînt trimiși la alte întreprinderi din sector și rariori cineva urmărește pregătirea lor. Pentru a se lichida această anomalie, tov. Viorel Florea, director adjunct în Banca de Investiții, a propus ca „fondurile destinate asigurării cu cadre a marilor unități industriale să fie grupate la nivelul direcției generale titulare și apoi redistribuite la întreprinderile existente, cu scopul ca acestea să pregătească în fiecare an un procent de 10-20 la sută muncitori capabili să înlocuiească pe cei ce ar urma să fie transferați în noile fabrici și uzine. Astfel este posibil să se realizeze o selecție generală a muncitorilor să se încredințeze unor oameni care abia se califică.”

Problema pregătirii cadrelor are și unele „amănunțite”, aparent mai puțin însemnate, dar care joacă un rol extrem de important în creșterea și maturizarea economică a noilor întreprinderi. Unul din aceste „amănunțite” se referă la calificarea muncitorilor de întreținere și reparării, domeniu extrem de important în activitatea industrială. Și tocmai la acest capitol au făcut rabat unele din unitățile care în prezent se găsesc în situații deosebite de dificilă din punct de vedere al metrilor proiectației. Acești muncitori au fost pregătiti în pripă și, de cele mai multe ori, ei au luat cunoștință de mașină sau utilaj de abia după ce acestea s-au defectat. Ca urmare, întreținerea și eventualele reparări se fac intuitiv, pe dăbuite, cu repercusiuni asupra funcționării lor ulterioare. Mai apare însă și un alt aspect. Fînd slab pregătiti, se încearcă „compensarea calității prin cantitate”, adică se angajează mai mulți muncitori de întreținere decît prevăd normele. Astfel se intră într-o adevărată cerc vicios: defectunile cresc, producțional cu numărul celor care le remediază. Personalul auxiliar de întreținere se ampliază iar indica-

că, sau fără chemare și trageri de inimă pentru meseria ce urma s-o profeseze. După revenirea, unii nu au mai reușit la lucrurile de muncă, căutându-și posturi căldute, sau cu puțină bătaie de cap. Exceleză în exemple Combinatul chimic din Turmă Măgurele (s-au amintit cazul cînd unii dintre acești oameni au fost trimiși din nou la specializare, dar de către... alte unități). Este inadmisibil că nu s-au folosit cei puțini mijloacele juridice — semnarea unui contract între individ și întreprindere — care să-l rețină în unitatea respectivă. O asemenea modalitate de lucru trebuie imediat aplicată.”

În spiritul acestei propuneri a fost și intervenția tov. ing. Iosif Lorent, director tehnic la U.R.E.M.O.A.S.: „Pentru fabrica noastră au fost recrutate cadre din toată țara. Cine a vrut să vină la București a primit imediat locuință, fiind angajat în uzină. Foarte mulți au fost trimiși la specializare în străinătate. În prezent însă, rar mai găsim dintre aceștia în uzină. Cînd au dat de greu și-au luat răpăstia. Eu as merge cu propunerea chiar mai departe. Tutozr acelor care au părăsit uzina, după venirea în țară, să se angajeze în alte unități. Sînt multe cazuri s-au trimis peste hotare la calificare și specializare oameni cu o în-dolenică capacitate tehnică, sau fără chemare și trageri de inimă pentru meseria ce urma s-o profeseze. După revenirea, unii nu au mai reușit la lucrurile de muncă, căutându-și posturi căldute, sau cu puțină bătaie de cap. Exceleză în exemple Combinatul chimic din Turmă Măgurele (s-au amintit cazul cînd unii dintre acești oameni au fost trimiși din nou la specializare, dar de către... alte unități). Este inadmisibil că nu s-au folosit cei puțini mijloacele juridice — semnarea unui contract între individ și întreprindere — care să-l rețină în unitatea respectivă. O asemenea modalitate de lucru trebuie imediat aplicată.”

Numai noua întreprindere trebuie să tragă ponoasele?

Participanții la discuția au dezbătut problema creșterii răspunderii tuturor factorilor care concurează la realizarea investițiilor pentru atingerea în termenul planificat a parametrilor proiectației. S-a subliniat că în practica de a arunca întreaga răspundere a neîndeplinirii indicatorilor tehnico-economici în exclusivitate pe umerii conducătorilor noilor întreprinderi. Celălți factori: titular de investiții, proiectant, constructor nu au nici o răspundere.

Concluzia desprinsă din numeroase analize întreprinse de organele Băncii de Investiții și ale altor instituții economice centrale, spunea tov. Viorel Florea, arată că în cazul depășirii termenului de atingere a prevederilor din proiecte, titularii de investiții au fost primii care au trebuit să plătească prin trîmbițele de stimulare și control în proiectare, execuție și în exploatare.

În esență — după cum s-a arătat și s-a acordat proiectantilor recompense maxime. Nu-l nimic grav în aceasta. Rău este că acești titulari de investiții, care au sesizat ulterior gravele consecințe cauzate, nu au înțeles principiiu contereșării materiale și sub aspectul tragerii la răspundere a celor în cauză, prin restituirea sumelor primite pe nedrept. Și mai dăunător este faptul că s-a creat mentalitatea că proiectant și are nici o responsabilitate față de atingerea în final a parametrilor proiectației, scoțind că prin predarea proiectului misiunea lui s-a încheiat și că primele i se cuvin de drept.

De soarta atingerii parametrilor nict constructorul nu se simte răspunzător. Cu o nepermisă ușurință, titularii de investiții au acceptat ca pe sine a parametrilor proiectației. Acești muncitori au fost pregătiti în pripă și, de cele mai multe ori, ei au luat cunoștință de mașină sau utilaj de abia după ce acestea s-au defectat. Ca urmare, întreținerea și eventualele reparări se fac intuitiv, pe dăbuite, cu repercusiuni asupra funcționării lor ulterioare. Mai apare însă și un alt aspect. Fînd slab pregătiti, se încearcă „compensarea calității prin cantitate”, adică se angajează mai mulți muncitori de întreținere decît prevăd normele. Astfel se intră într-o adevărată cerc vicios: defectunile cresc, producțional cu numărul celor care le remediază. Personalul auxiliar de întreținere se ampliază iar indica-

Orice omisiune sau greșeală de proiectare este dăunătoare

Unele obiective — s-a subliniat în discuție — se construiesc în situații de urgență și s-a văzut însă că metoda preconizată nu dă rezultatele scontate. Nici un indicator prevăzută nu s-a mai putut realiza. Putem preveni această situație? Evident că da. Participarea activă a titularului de investiții în procesul de proiectare, la stabilirea metodei de exploatare pe baza unei analize comparative a mai multor variante ar fi oferit posibilitatea să se determine cu exactitate condițiile reale de randament al procedurilor tehnice și tehnologice preconizate. Precum și nivelul real al indicatorilor tehnico-economici.

Dar, specialiștii comitetului tehnico-economic al ministrului titular de investiții cum asigură reușita

Orice omisiune sau greșeală de proiectare este dăunătoare

Unele obiective — s-a subliniat în discuție — se construiesc în situații de urgență și s-a văzut însă că metoda preconizată nu dă rezultatele scontate. Nici un indicator prevăzută nu s-a mai putut realiza. Putem preveni această situație? Evident că da. Participarea activă a titularului de investiții în procesul de proiectare, la stabilirea metodei de exploatare pe baza unei analize comparative a mai multor variante ar fi oferit posibilitatea să se determine cu exactitate condițiile reale de randament al procedurilor tehnice și tehnologice preconizate. Precum și nivelul real al indicatorilor tehnico-economici.

Dar, specialiștii comitetului tehnico-economic al ministrului titular de investiții cum asigură reușita

Eficiență economică superioară

(Urmare din pag. 1)

xamen, fără acel studiu cerut în momentul de față, care de fapt nu stîmbează frecventarea cursurilor de ridicare a calificării; pentru o strînsă corelare între data încheierii contractelor de livrare și aceea de aprovizionare cu materii prime și materiale, comentat cu perfecția comenzilor pentru comerț, să se lanseze și cererile către furnizori spre a se evita situația în prezent cînd repartițiile ajung doar cu 5-10 zile înainte de începerea trimostrului; pentru bunul mers al producției este util ca necesarul de mijloace circulante al întreprinderilor să fie determinat și în funcție de structura sormentală și de acelu de fabricație; să se reglementeze mai bine prin acte normative perioada de contractare — de preferință pe lungă durată, mai ales pentru articolele principale — precum și modul de renunțarea la contract, după expirarea termenului de livrare.

Adunarea de dezbateri de la „Industria lîinii”-Timișoara s-a încheiat prin adoptarea unei rezoluții adresate Comitetului Central al P.C.R., tovarășului Nicolae Ceaușescu, în care se spune: „Activul de partid al întreprinderii „Industria lîinii” din Timișoara, studiind și dezbătînd documentele Plenarului C.C. al P.C.R. din 5-6 octombrie a.c., își exprimă încrederea deplină și totală adănierea față de măsurile preconizate pentru continuu dezvoltare a economiei naționale și înfăptuirea patriei noastre socialiste. Măsurile cuprinse în proiectul de Directive reflectă grija și preocuparea susținută a partidului, a Comitetului său Central, de a elabora cele mai potrivite forme și metode de organizare și conducere, corespunzătoare etapei actuale, care să asigure o eficiență maximă în valorificarea muncii sociale și a bogățiilor naturale ale țării.

Cu acest prilej, colectivul nostru raportează importante succese în realizarea și depășirea planului, pe cele trei trimestre, la toți indicatorii. Sarcinile de plan au fost depășite cu 2 407 000 lei la producția globală, cu 16 159 000 lei la producția marfă vîndută și încasată, cu 1,5 la sută la productivitatea muncii și cu 2 378 000 lei la beneficii. În această perioadă au fost produse 22 articole noi în 368 desene și poziții coloristice, toată atenția colectivului fiind îndreptată în direcția îmbunătățirii calității și a creșterii varietății sortimentelor.

Pătrînd în însemnatele covirzitoare pe care o au pentru întregul nostru popor măsurile preconizate de documentul Plenarului Comitetului Central al P.C.R. din 5-6 octombrie 1967, asigurăm conducerea partidului și pe dumneavoastră personal, scumpe tovarășe Ceaușescu, că vom depune toate eforturile pentru îndeplinirea sarcinilor ce ne revin, întîmpinînd Conferința Națională a P.C.R. cu noi succese în muncă. Aplicînd cu fermitate indicațiile conducerii partidului privind dezvoltarea multilaterală a industriei ușoare, vom munci neobșii în vederea ridicării pe o treaptă superioară a activității noastre economice, pentru a da viață politicilor înțelepte a partidului consacrate prosperității scumpei noastre patrii și bunăstării poporului român.”

Nicolae CUCUI
Ioan ERHAN

Autoritatea și slăbiciunile premiilor literare

Mal mult ca oricînd în trecut, astăzi cunoaștem în țara noastră un larg interes, aș zice o adevărată febră pentru cartea (și literatură) bună. Un sondaj științific în masele largi de cititori (din păcate, sondajele de pînă acum sînt destul de simple și deci nu întotdeauna concludente) ar traduce în procentele elocvente numeroase situații cărora le sîntem martori nu puțin dintre noi atunci cînd, la o oră după apariția unei cărți în librărie, ediția căutată s-a epuizat... Situații petrecute nu numai la București sau la Iași, dar și la Cluj, Bălți sau ce ar entuziasma pe un Heide Rădulescu, Bălcescu sau Asachi, care visau ca pe o utopie o bibliotecă românească cu mii de cititori. Acest interes, devenit necesitate spirituală, are explicațiile sale. Printre alii factori ai acestui interes, cerințele impuse de dezvoltarea economică și socială a țării, concretizată în nevoia de informație calificată, dorința oamenilor de a se împărtăși la lumina unor idei generoase, la căldura unor frumuseți artistice durabile, în sfîrșit, o orientare a cititorului mai inteligent, mai operativ.

Pe zi ce trece, cititorul pretinde să aibă la dispoziție un sistem de selecție, de îndrumare, un sistem de mostre și argumente care să-l înlesnească mai rapid alegerea cărții după nevoi și preferințe.

Văzută prin acest curs al faptelor, dar și prin prisma unor interese de stimulare a creației, instituția concursului și a premiilor literare, avînd în altele un rol apreciabil, ni se pare la noi încă deficitară. În cadrul unei vieți literare diverse și bogate, ca manifestări ce se înnoiesc necontenit și care se materializează într-un singur an în apariția a sute de cărți, premiile literare reprezintă prea puțin acea recomandare sintetică și autorizată menită să scurteze drumul unei opere către iubitorul de literatură care o așteaptă. O dată cu cititorul care intră în librărie sau în biblioteca publică cu titlul cărții în mîntă, cunoaștem un alt cititor (de fapt o categorie mare de cititori)

care caută în orice moment Romanul, Poezia, Nuvela, Esul, cu alte cuvinte cartea mare, cartea cu adevărat nouă, cartea care să reprezinte cel mai complet idealul său contemporan de literatură. El „alege cu ochii închiși” titlul distins cu premiul Nobel, traducerea cărții care a obținut premiul Goncourt, Sîrege, Pulitzer sau Renaudot. Cineva ar putea obiecta că este vorba și de oarecare snobism. S-ar putea, cum s-ar putea ca romanul distins cu un ilustru premiu să nu fie tocmai de valoarea scontată. Dar în același timp nu poți minimaliza extraordinarul prestigiu de care se bucură cartea purtînd pe copertă o asemenea distincție. Un sistem de mijloace aparținînd tehnicii moderne de informare, de afectare a ochiului și a sufletului cititorului s-a pus în slujba unui scop nobil. Acest aspect mi se pare important.

Nu aș putea să înțeleg cînd este vorba despre literatura noastră originală. Se scrie mult, mi bine și mai puțin bine. Publicațiile noastre, editurile noastre oferă cititorului lucrări literare de o mare diversitate. Dar, spre deosebire de cazul traducerilor, în acest domeniu, în afara consemnării de presă — cronică și recenzii — și acestea limitate în aprecierile de valoare, rar se fac distincții clare pentru a sublinia cartea mai bună dintre cele bune. Premiile literare, care ar fi avut, printre altele, această menire nu are încă notorietate.

Or, așa cum scria Perpassiciuș, „premiile literare educ din cînd în cînd în atenția publică un nume, o operă, un interes... o anticipație, un avans al posterității...”.

Print-o înțelegere eronată, s-a subapreciat de multe ori funcția premiului literar care, așa cum pe bună dreptate ne-a spus acad. Alexandru Philippide, trebuie să evite cercetării ocazionale și să se constituie ca o instituție cu activitate sistematică, respectată pentru deciziile și distincțiile sale, etelona la care să se raporteze producția artistică și editorială a unei perioade date.

Am cunoscut scriitorii care de-

și pe merit, nu mai puțin de patru-cinci premii obținute din partea unor reviste literare sau altor instituții.

— Ce a însemnat pentru dumneavoastră primirea acestor distincții? — am întrebat, zilele trecute, pe unul dintre acești fericiți.

— În afară de valoarea premiului, mai nimic. De un oarecare plus de tiraj, de o atenție specială, să zicem o banderolă aplicată pe coperta volumului premial, nici mi s-a vorbit.

— Cine v-a acordat premiul? — am mai întrebat.

— Jurul era format din cîteva personalități locale, printre care coniarul literar al revistei. Nu le-am reținut numele, care, de altfel, nici n-au fost publicate nici înscrisuri, nici după acordarea premiului.

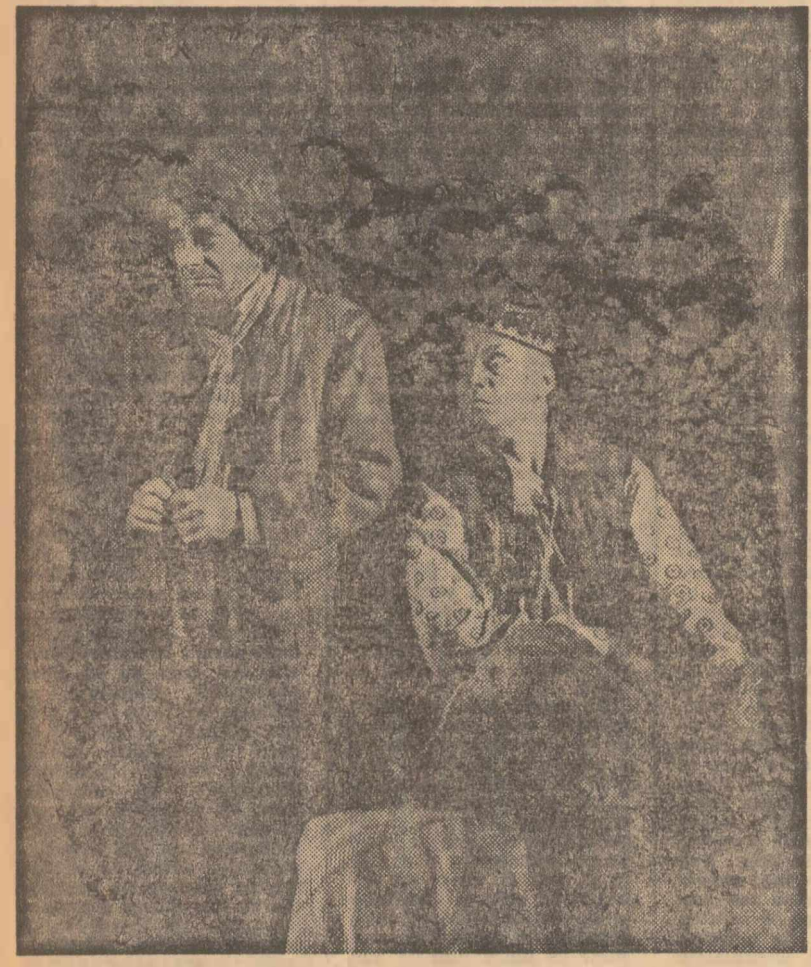
— Cu excepția a două-trei mari premii naționale — și unele dintre acestea avînd lipsuri, în ce privește popularizarea, astfel „lansează” premiile noastre un autor sau o carte. Un formalism inerent caracterizării întregii activități.

Concursul și premiul nostru literar, ca să-și redobîndească eficacitatea, să constituie un stimul real pentru scriitor și un mijloc util de selecție pentru cititorul de literatură nu mai pot ignora regulile elementare ale acestei instituții. Sînt aspecte îndoebste cunoscute, dar cam prea de mult timp uitate, de aceea voi aminti cîteva.

În primul rînd, nu se face o distincție măcar de nuanță între un premiu și altul. În timp ce în lume sînt cunoscute tipuri de premii foarte variate (remintesc printre altele) — pentru debutanți, pentru primul roman publicat dar și pentru un ciclu de romane, pentru volumul de critică înedit, sau pentru volumul celui mai tânăr scriitor-roman, pentru scriitura sau pentru teatrul scurt, dar și pentru marea frescă sau teatrul, în sfîrșit pentru volumul feminin, pentru cartea adresată adolescenților și copiilor, pentru literatura dedicată televiziunii etc., — premiile noastre cunosc o uniformitate ce le împiedică să devină evenimentul de cultură care ar trebui să fie. Se ignorază că premiul poate constitui o pirghie pentru stimularea continuă, pe mulți ani, a unor generi, a unei literaturi mult apreciate de cititori.

O condiție importantă a eficacității premiului este legătura lui cu viața literară pe care o servește. Se organizează adesea concursuri și premii sortite din capul locului sînt interesele nu întreaga mișcare literară, ci o publicație oarecare, un cerc restrîns de cititori. Dacă cei care organizează concursul (unul din mare edituri, reviste, alte instituții) și acordă premiile nu-și propun să impună atenției generale un nume, să dea o „lovitură” prin lansarea unui talent autentic, asigurîndu-i popularitatea și mișcarea pentru ca însuși premiul să se oblige la realizări și mai mari, distincția se demonstrează și nu-și atinge scopul. De aici necesitatea, printre altele, de a se lega acordarea premiilor de evenimentul intrat în tradiția vieții noastre culturale: săpînă sau decada cărții românești, ziua cărții etc. Datele precise de atribuire a premiilor, schimbările unor, așteptate altele un an întreg fără ca cineva să-și mai amintească de ele, trebuie să fie, în sfîrșit, respectate riguros.

Premiile sînt precedate de multe ori de concursuri. Se fac concursuri ocazionale și se ignorază că eficacitatea maximă se obține numai prin perpetuarea peste ani a unui și aceluiași concurs. Rar se apelează la opinia publică (deși este vorba despre reviste, care ar putea consulta părerea specialiștilor și a cititorilor înainte de deciziile finale, în cazul textelor publicate într-o perioadă anume) sau la jurii de mare competență și autoritate (în cazul sistemului cu plic închis). Afi pentru scriitorii și pentru cititor, faptul că nu se anunță componența juriului este echivalent cu eşecul pe jumătate al concursului. Există o tehnică a marilor concursuri care, în principiu, po-

Dan Herdan și Romeo Magoș în „Azilul de noapte” la Teatrul din Constanța

Fiecare mare epocă istorică are corespondență o anumită formă, un anumit tip de edificiu teatral, raporturi specifice între scenă și auditoriu, o poziție a publicului față de actual dramaturg — reflectare a structurii și dezvoltării sociale. Ca rezonanță a transformărilor economice, sociale, tehnice, estetice, în secolul nostru a fost pusă în discuție nu numai dramaturgia, ci și întreg edificiu teatral, cu spațialitatea și mijloacele tehnice de care dispune. În țara noastră se construiesc continuu case de cultură, cămine culturale dotate cu scene pentru spectacol, unde instituțiile teatrale vor putea tot mai des, se reamenajează teatrele existente și se ridică altele noi. Crescînd dezvoltare culturală, liniile de perspectivă ale mișcărilor teatrale, nu numai necesitățile imediate, se cer luate în seamă în construirea clădirilor și scenelor la nivelul tehnic cel mai avansat pentru a nu deveni anacronice și neutilizabile în scurt timp.

În discuțiile pe care le-am purtat cu mai mulți oameni de teatru se desprind în primul rînd unele cerințe minime pentru desfășurarea creației în spectacol. Dimensiunile mari pe care le au în zilele noastre clădirile destinate acestei arti, dacă implicit, cuprîndera unui număr mare de spectatori, ridică elementare necesități, o perfectă vizibilitate din toate punctele sălii, o excelență acustică, utilizarea mecanică a scenei pentru orice gen de spectacol, capabilită să se adapteze gândirii regizorale și scenografice.

Arh. Paul Bortnovski își exprima convingerea că „ne aflăm într-un moment în care lucrurile s-au copiat și ar trebui să se acționeze nu numai sub forma unor paleative, ci sub forma unor măsuri concrete, în ceea ce privește schimbarea de mentalitate în ar-

De vorbă cu arh. Paul Bortnovski, Dinu Cernescu, David Esrig, ing. Dorin Manolescu despre:

CONSTRUCȚIA SPAȚIULUI SCENIC

hitectura teatrală și însăși dotarea scenică”.

S-au constatat situații alarmante în ceea ce privește construcția de teatru sau reamenajările; am cita, de pildă, teatrul „Lucia Sturdza Bulandra”, a cărui scenă a fost reînălțată în ultimii ani fără să se țină seama de o serie de cerințe ale spectacolului modern, ridicînd în munca regizorilor și scenografilor constante dificultăți. La acest exemplu am putea adăuga și alte ce merg pînă la ignorarea principiilor de construcție scenică, am întîlnit la un edificiu impozant, cum este casa de cultură din Bacău, destinat și reprezentanților teatrale, situații deosebite: o rampă pentru introducerea decorurilor din exterior înaltă de cinci metri, dar neprevăzută cu un elementar scripte pentru ridicarea lor, reflectoare așezate foarte sus în sală fără tablou de comandă și fără spațiu rezervat mînuitorului (rectificările s-au făcut abia după ce clădirea a fost terminată). Regizorul Dinu Cernescu s-a referit la „investiții de sume mari” în refacerea de teatru în provincie sau în construcția de cămine culturale, care contravin celor mai elementare reguli chiar de logică, nu numai de teatru: cămine cu sala în pană în vers, ușă exterioară pentru decoruri avînd o înălțime de cîteva metri pentru ca ușa de la buzunarul de decor să aibă doar un metru și jumătate”.

Print-o permanentă conlucrare între arhitecți, constructori și oamenii de teatru ar fi evitată realizarea unor construcții deficitare, care pun la îndemîna creatorilor mecanisme depășite, obligîndu-i la eforturi de remediere în loc să le ofere condiții moderne pentru creație.

Regizorul David Esrig scoate că „în construcția spațiului scenic apar distincție două posibilități. Prima, de mare actualitate: adaptarea vechilor forme la necesitățile actuale din teatru și apoi crearea de forme noi ca spațiu pentru reprezentații”. În momentul de față predomină încă așa-

La ora de lucrări practice în laboratorul de microscopie metalografică de la Institutul de petrol Ploiești

Foto: Agerpres

teatre

- Opera română: **Bărbierul din Sevilla** — 19,30
- Teatrul de stat de operă: **Prințesa Ciocul** — 19,30
- Teatrul Național „I. L. Caragiale” (sala Comedia): **Oameni și soareci** — 19,30 (sala Studio); **Regina de Navara** — 16, Seara — 19,30
- Teatrul de comedie: **Minerul** — 20,20
- Teatrul „Lucia Sturdza Bulandra” (sala din Bd. Ștefănescu nr. 1): **Cazul Oppenheimer** — 20 (sala din str. Al. Sahia nr. 76 A); **Sîntul Mihail Blajului** — 20
- Teatrul „C. I. Nottara” (sala Magheru): **Lovitura** — 19,30 (sala Studio); **Cînd luna e albastru** — 20
- Teatrul Giulești (în sala Teatrului evreiesc de stat): **Omni care a văzut moartea** — 19,30
- Teatrul „Barbu Delavrancea”: **Miorita** — 19,30
- Teatrul „Ion Creangă”: **Naufrași** — 19,30
- Studiul Institutului de artă teatrală și cinematografică „I. L. Caragiale”: **Uciucul sfîrșit**; **Cîntăreașă cheală** — 20
- Teatrul „Tănărașcu”: **Ileana Sihiștea** — 17 (la Palatul Pioneerilor); **Tigrisorul Petre** — 17
- Teatrul satirico-muzical „C. Tănase” (sala Sărbii): **Scandal la Boema** — 19,30 (sala Victoria); **Colibri Music-Hall** — 19,30
- Ansamblul artistic al Uniunii Generale a Sindicatelor: **Cu piciorale pe pămînt** — 20
- Ciroul de stat: **Atracțiile marelui** — 19,30.

Mircea SIMIONESCU

- O fată fericită — cinematoscop: **PATRIA** — 9,30; 11,45; 14; 16,30; 19; 21,30; **LUCEAFĂRUL** (completele Armonie) — 8; 10; 12,15; 14,30; 16,45; 19; 21,15; **BUCUREȘTI** — 8; 10; 12,15; 14,30; 16,45; 19; 21,30; 20,45
- Profesorul distric: **REPUBLICA** (completele Tămăduire) — 9,30; 10,30; 12,45; 14,45; 17; 19,15; 21,30; **CAPITOL** (completele Phileas Fogg) — 9,15; 11,30; 13,45; 16,15; 18,30; 20,45
- Operațiunea Crossbow — cinematoscop: **FESTIVITATEA** — 8,30; 11; 13,30; 16; 18,30; 21; **FEROVIAR** — 9; 11,30; 14; 16,30; 19; 21,30; **EXCELSIOR** — 8; 10,30; 12,45; 15,15; 17,30; 19,45; 22,00; **MODERN** — 9; 11,15; 13,45; 16; 18,30; 20,45
- Subteranul — cinematoscop: **VICTORIA** (completele Armonie) — 9; 11,15; 13,30; 16; 18,30; 20,45; **GRIVITA** (completele Zăuș recolta 1957) — 9; 11,15; 13,30; 16; 18,15; 20,30
- Sindbad marinarii: **GLORIA** (completele O nuanță de aur) — 9; 11,15; 13,30; 16; 18,15; 20,30; **TOMIS** — 9; 11,15; 13,30; 16; 18,15; 20,30; **MELODIA** — 9; 11,15; 13,30; 16; 18,30; 21 (la ambele completele Albină românească. Apis Melitina Carpătina)
- Războinicii — cinematoscop: **LUMINA** — 9-15,15 în continuare; 17; 18,45; **GIULEȘTI** — 15; 17; 19; 20,45; 21
- Sfîdarea — **CENTRAL** — 8,45; 11; 13,30; 16; 21
- Momentul adevărului: **CENTRAL** — 18,30
- Suflete zbucumate: **CINEMATICA** — 10; 11,14
- Ceapaev: **LUMINA** (completele Lenin în Samara) — 20,45
- Program pentru copii: **DOINA** — 9; 10
- Veselie la Acapulco: **DOINA** (completele Felța cu chibrituri) — 11,30; 13,45; 16; 18,30; 21
- Pescarul din Louisiana: **UNION** (completele Nicolae Kirulescu) — 15,30; 20,30
- Desene animate: **UNION** — 18
- Mărășeștii, 30 de ani — Orizont științific nr. 9/1967
- Mieli înofensivi — **Măstina tăcută** — Sîntul, păstre reștită — **Eternere**; **TIMPURI NOI** — 9-21 în continuare
- Proștănacul — cinematoscop: **DACIA** — 9-20,45 în continuare; **MIORITA** — 9; 11,15; 13,30; 16,45; 18,15; 20,45; **FLOREASCA** — 9; 11,30; 14; 16,15; 18,45; 21
- Amprenta: **BUZESCI** (completele Sub semnul traintei prieteni româno-bulgare) — 14; 16,15; 18,30; 20,45
- Un idiot la Paris — cinematoscop: **BUCEGI** (completele Perfectiunea a rotundă) — 9-13 în

cinema

- (completele Căminul metalor) — 10,30; 15,30; 18; 20,30
- Povestea țarului Saitan — cinematoscop: **CRINGĂȘI** (completele Nota zece la sport) — 15,30; 18; 20,30
- Jandarmii la New York — cinematoscop: **COLENTIN** (completele Nota zece la sport) — 15,30; 18; 20,30
- Cum să furi un milion — cinematoscop: **RAHOVA** (completele Gustav inovator) — 15,30; 18; 20,30
- Fărăscă — cinematoscop (ambele serii) — **LIRA** 15, 19
- Cine vola s-o ucidă pe Jessie? — **DRUMUL SĂRII** (completele Arhitectura universului) — 15; 17,30; 20
- Surcoatul țiglarului și mări — cinematoscop: **FACEA** (completele Gustav pesimist) — 11; 15,45; 18; 20,15
- Recompensa — cinematoscop: **COTROCENI** (completele Sub semnul traintei prieteni româno-bulgare) — 15,30; 18; 20,30
- Sora cea mare — cinematoscop: **PERENTARI** (completele Cvarter) — 15,30; 18; 20,30
- Căutătorii de aur din Arkansas — cinematoscop: **COSMOS** (completele Gustav în alarmă) — 14-20,30 în continuare
- Singur pe lume: **VITTOREL** (completele Tovarășii) — 14; 16,15; 18,30; 20,45

ve mobile, de mici dimensiuni, integrate mijloacelor de expresie scenice. Paul Bortnovski, pronunțîndu-se de asemenea în defavoarea unei mecanizări fixe pe platformă de scenă și în susținerea celor două transformabile pentru modularea suprafeței, sugerează chiar eventuale înființarea unei unități centrale care să dețină mic aparat de forme și mărimi diferite (turnante de variate dimensiuni, crăcioare, lifțuri), de unde să poată fi împrimutate de teatru după necesitățile speciilor. Astfel s-ar renunța la greoaia și costisitoare aparatură fixă și s-ar oferi tuturor teatrelor posibilitatea unei utilități moderne.

Singura instituție ce se ocupă la ora actuală cu construcția de scene este „Decorativa”, care apelează foarte rar la oamenii de teatru și doar schițează vâgii intenții de modernizare a formulelor folosite.

S-ar putea studia posibilitățile unei arhitecturi teatrale cu totul noi, despre care vorbește regizorul David Esrig: „teatrul transformabil, capabil să schimbe de la spectacol la spectacol sau chiar în timpul aceluiași reprezentații relația scenă-public”. „Ideea de bază — adaugă ing. Dorin Manolescu — ar fi renunțarea la formele anterioare, teatrul-arenă, teatrul-elisabethan, teatrul-cutie, ca punct de plecare și stabilirea unui spațiu organizabil în funcție de spectacol prin mobilitatea scenei și a sălii”.

Edificiul teatral este menit să găzduiască o artă complexă. Este firesc ca la ridicarea acestui lăcăș să concureze toți factorii interesați — arhitecți, scenografi, regizori, mîstri de sunet și de lumină — avîndu-se în vedere cerințele dramaturgiei, ale interpretării moderne și — implicit — ale publicului din zilele noastre.

Florica ICHIM

ATMOSFERA CANCELAREI

Prof. emerit Stelian PĂUN

Mă refer la cancelaria școlii, la forul de dezbateri a problemelor complexe didactice, ale vieții colective pedagogice respectiv, înlocuit spre care ochi elevilor se îndreaptă și este bine să îndreptem întotdeauna — cu respect și încredere.

Nu intenționez să fac numai o simplă figură de stil. Dar această în cancelariea investite pe fiecare membru al corpului profesoral cu acea aurore de competență și probitate profesională cu care sînt încumbrat de apasă responsabilitate în cadrul colectivului școlar respectiv, al instituției școlare respective, al școlii în general.

Sîmțatul cancelariei îl crează, fără nici un dubiu, oamenii care lucrează în cadrul școlii. Și nu e numai o impresie de moment, nesemnificativă, imacinea pe care și-o faci deschizînd pentru prima oară ușa unei cancelarii. Ambianța plăcută și ordinea camerei, decorația în tîmț, confortul, preocupări a celor ce o populează sînt, în cel mai adesea, indicatorii unei munci serioase, ordonate, rodnice a întregului colectiv. După cum neorîndu-

rități sau familiarități ce nu sînt locu cel mai potrivit în acest for de îndrumare. Așa, bunăoară, la deschiderea anului de învățămînt, la Școala generală nr. 1 din Giurgiu s-a prezentat la postea ce i se rezervase o înfățișare care nu mai predașe pînă atunci în această școală. Fără să fie o primă colecție, cordată, atentă. Dar noua înfățișare a fost primită cu rezervă de colectiv și chiar cu ostilitate de suplinitorul postului respectiv. A fost înmînată în 1953 și înlocuită de noi săi „colegi” avertizată că dîrînții își vor retrage copiii din clasă sa. Au fost amestecate în această dismă nefericășă și două mame care au fost sfătuite să facă o în memorie. Și alte înere cadre didactice mi s-au pînă că la școlile în care au fost repartizate nu sînt căldura și înțelegerea colectivului în cancelarie, stau izolate, neluate în seamă, îmorate de ceilalți ce se cunosc mai de mult. Altele, nemulțumiri personale, atitudinî necolective, lipsă de înțelegere față de colegii între unele cadre didactice răbufnesc în discuții lipsite de principialitate, care tulbură calmul și atmosfera propice lucrului. Era o vreme a nevoilor ale profesorilor școlii, în loc să se analizeze cu tact, în colectivul competent, se transformă în discuție de fașă pe coridoare, se chibzucă de zădărnici. În același timp, în probleme care ar trebui de drept lămurite în colectiv nu se manifestă suficientă fermietate și dorință de dezbateri a lor, nu se poartă poziția principială cumentă etc. Adevese, probleme interne ale școlii trec dîncolo de zădărnici cancelariei, ale școlii chiar, aducînd evidente prejudicii morale instituției și slujitorilor săi.

puncte de vedere

Desigur, în toate aceste cazuri directorul, conducătorul școlii, ar avea menirea să pună lucrurile la punct, cu tact, dar cu fermietate și principialitate, să promoveze în colectivul competent, se transformă în discuție de fașă pe coridoare, se chibzucă de zădărnici cancelariei, ale școlii chiar, aducînd evidente prejudicii morale instituției și slujitorilor săi.

De regulă, în cancelarie se discută despre școală și problemele ei, despre oamenii săi. Există însă diferențe de opinie și de discutație despre toate acestea. Chiar în primele zile ale acestui an școlar, în cancelaria profesorilor de la liceul „Mihail Kogălniceanu” din Giurgiu, am fost martorul unor ample și interesante dezbateri privind modernizarea predării matematice. Discuții teoretice, argumentate, raportate apoi la condițiile locale concrete, schimb de păreri, propuneri. În altă parte, a celeșt probleme de actualitate în dezbateri: perspectivele de lucru ale colectivului pedagogic, desfășurarea lecțiilor, preocupării cu privire la predația din acest an școlar a elevilor. Nu sînt mai puțin interesante aceste întîlniri fugitive ale membrilor colectivului pedagogic dintr-o oră de clasă, cînd se discută despre un film sau o carte, despre o excursie sau o competiție sportivă, despre activitatea de creație artistică sau științifică a unui sau altuia dintre profesori. Toate acestea formează, la urma urmelor, orizontul de preocupări al oricărui om modern și cadrele didactice nu au de ce să facă excepție.

Mai există însă pe icloul — și nu e motiv de satisfacție — o atmosferă de cancelarie searbădă, lipsită de orizont, cu animo-

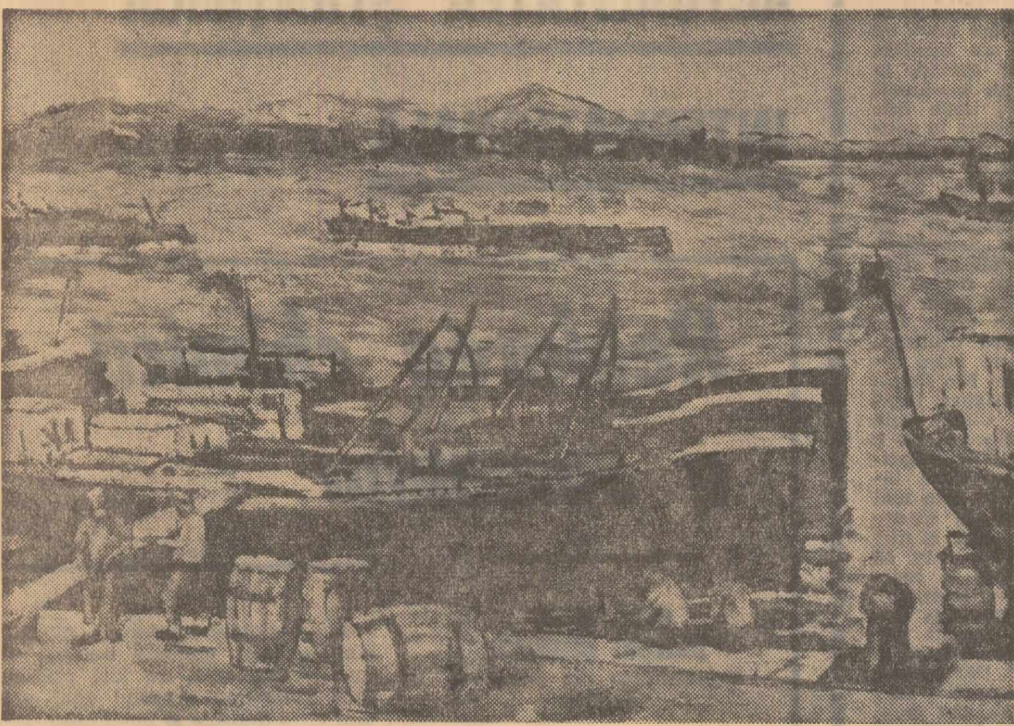
Pentru absolvenții unor școli profesionale

Absolvenții unor școli profesionale care au aparținut de Ministerul Industriei Alimentare sînt invitați să se prezinte la GRUPUL ȘCOLAR PENTRU INDUSTRIA ALIMENTARĂ din București, str. Spătaru Preța nr. 16, pentru a-și ridica actele de studii. În privitor acestui grup școlar se cîșese actele absolvenților de la următoarele școli profesionale desființate: școala profesională produse carne — promovții 1953 și 1954; școala profesională conserve — „Flora” — 1953; școala profesională ulei „Filiimon Sîrbu” — 1953; școala profesională produse zaharoase — 1953 și 1954; școala profesională panificație „Ilie Pîntile” — 1953 și școala profesională de industrializarea tutunului și panificație — 1953, 1954 și 1955 din BUCUREȘTI; școala profesională piscicultură — JURLOPCA — 1953; școala profesională săpun „Stela” și spirit „Fulger” — BRĂCĂDARI — 1951, 1952, 1953 și 1955; școala profesională vinificație DRĂGĂȘANI — 1953, 1955, 1956 și 1957; școala profesională dopuri — ELETI — 1953 și 1954; școala profesională piscicultură — TULCEA — 1952, 1953 și 1954; școala profesională amidon, glucoză, dextrină — BRĂILA — 1953; școala profesională „Mamaia” — 1957 — și produse lactate — 1955 — din CONSTANȚA.

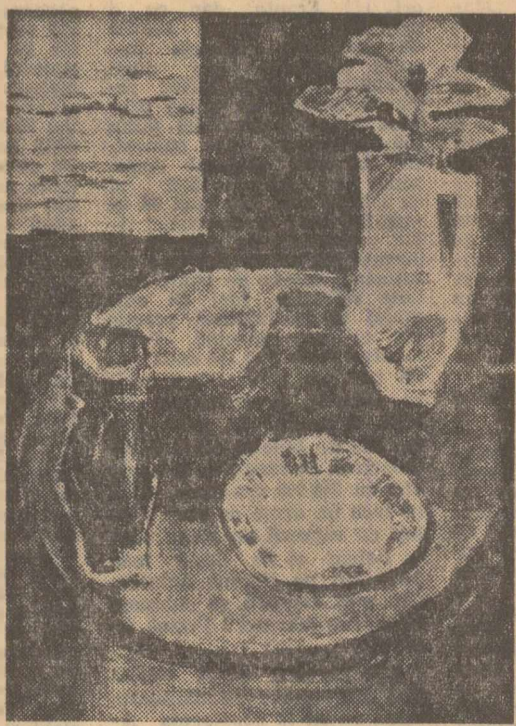
tv

- 18,00 — Pentru noi, femelle
- 18,30 — La șase pași ne o excursie. Emisiune-concurs pentru tineretul școlar.
- 19,30 — Telegazeta de seară.
- 20,00 — Aflăm din știri.
- 20,00 — Telegazeta de seară.
- 21,00 — Film serial: Evidențiat.
- 21,50 — Cîntă Enrico Maria.
- 22,55 — Telegazeta de noapte.
- 23,05 — Telesport.

MARIUS BUNESCU

LIVIU FLOREAN

Natură moartă (suet)

CEZAR BALTAG

Înainte solstițiului

Toate sînt împreună și se pot măsura nu numai o singură dată ci și a doua oară cu o a doua viață și o a treia oară și o a patra... Și săgeata săgetătorului iață lovește în țărni ca respirația unui șarpe străpuns de lăncile soarelui, ață jărătecul din vetre, spintecă apa,

în mijlocul acestui plămîn din ce în ce mai tare, care bate și nu se oprește, pulsează ritmic și nu încetează, dăruiește pentru a primi înapoi, departe, foarte departe. Destinul meu este să pornesc, să sosească să mă întorc înapoi ca marea care se izbește de țărni, ca viețuiala Marii Fintini din corabia inimii.

Instituția care a devenit partea esențială din viața noastră zilnică, biblioteca — în variantele ei forme (biblioteca universitară, științifică, de casă, rațională sau chiar personală), merită să ne rețină atenția ca temă de reflecție culturală. Ce poate fi mai avocatur, mai generator de gânduri gata să se îndrepte în cele mai variate direcții, decât o colecție de cărți? Relația intimă dintre un om și cărțile pe care le citește, dintre o generație și cărțile pe care le-a scris, dintre un popor și cărțile sale de temelie nu se pare atât de firesc, încât în vechile biblioteci vedem monumente, iar în cele de azi documente culturale, adesea psihologice. Putem reconstrui fizionomia spirituală a unei epoci după bibliotecile pe care ni le-a lăsat; putem înțelege profilul moral, preocupările, idealurile unui om după bibliotecile pe care și-a format-o.

Bibliotecile formează sistemul de cetății ale lumii care dau un culturi țării, vitalitate și continuitate. Depozite de creații spirituale, ele păstrează deopotrivă mărturiile organelor înaintașilor și hrana minții pentru generațiile de azi și de mâine.

PRIMIILE CĂRTURARI — PRIMELE BIBLIOTECI

Cele mai vechi biblioteci din țara noastră sînt tot așit de vechi cît cultura acestor meleaguri. Pe unele din ele le putem data prin deducție istorică. Știm azi că în sec. III înainte erei noastre Callatis, Măgala de azi de pe litoralul Mării Negre, cunoscută o asemenea îndoire a vieții intelectuale încât a putut da naștere lui Demetrios, unul dintre reputații geografi ai lumii vechi. E greu să credem că centrele comerciale din Histria și Tomis, cu o intensă viață artistică și religioasă, că așezările cele dezvoltate între secolele mai tirziu în Dacia de civilizația romană erau lipsite de colecții de manuscrise care formau pe atunci bibliotecile. O comunitate religioasă ca aceea din jurul lui Ulfilas, apostol și mare cărturar al goților din Dacia, în sec. IV, nu putea funcționa fără cărți de cult și, în cazul învestiturii prelat arian, traducător al Biblii în limba gotă, fără indispensabilele instrumente de lucru necesare operelor sale spirituale și literare.

În ajutorul deducției istoricului de cultură vin netăgăduite vestigiile. Dacă stăruim Nicomid, care la sfîrșitul sec. XIV întemeia așezăminte monastice din Oltenia pînă în Transilvania, de la Vodita și Tismana pînă la Prieș, ne-a lăsat splendidul Tetravanghel ilustrat, pe care-l putem admira azi la Secția de artă feudală a Muzeului de artă, înțelegem că în mănăstirile cîtorite de el existau biblioteci din care și se copia modelele și în care își așeza apoi creațiile. Dacă la mănăstirea Neamț se copia la începutul sec. al XV-lea splendide cărți ca Tetravanghelul lui Gavril Uric (1429), păstrat la Biblioteca Bodleyana din Oxford, este limpede că maeștrii și ucenicii acestuia centru de cultură românească își ajutau acuzita și închipuirea prin cărțile unei frumoase biblioteci.

Cînd Neagoe Basarab scria „Invățăturile sale etice și politice” către fiul său Teodosie, el avea dinaintea lui vechi opere cu același cuprins din literatura Europei de sud-est, ceea ce ne este demonstrat din citatele sale după aceste opere. S-ar putea cita, firește, și alte exemple. Continuitatea bibliotecilor de la Neamț și Secu, Putna, Sucevița, Dragomircea, faptul că în etic găsim cercetări moderne cele mai vechi texte de limbă românească (la Voroneț, au fost descoperite în secolul trecut inestimabilele Psaltire și Codice, primele monumente ale limbii noastre) sînt mărturiile pe rempitori ale unei tradiții de cultură prin carte și bibliotecă.

Indiferent de mărimea lor, vechile biblioteci așteptau înădărit de carte, de învățătură, respect pentru scria.

Istoria bibliotecilor din țara noastră este o carte ce așteaptă încă să fie scrisă. Dacă, urmînd exemplul studiilor mai vechi privind acest generos obiect, ele se vor mulțumi să trateze numai despre biblioteci din care ne-au rămas clădiri, rafturi, cataloage și stampile, ele vor grăbi lipsa o venerabilă tradiție de cultură românească de cît puțin câteva secole. Istoria bibliotecilor se confundă cu istoria culturii. Cele mai vechi biblioteci de pe teritoriul patriei noastre datează deci de la începuturile răspîndirii culturii scrise la noi.

OPERA UMANIȘTI-LOR

Obșnuta frecvență a scrișului și cărții explică vechiul ateamant al romanului față de hrîso, oodice și tipăritură. Există, în româna medievală, zeci de termeni uitați cărții, care țeș împreună un original imn al cărții. Foarta era foaia de titlu; doaga era oopera de lemn îmbrăcată în piele de vitel cu frumoase gravuri; frunza era fila; răloaga era semnul de carte; trupul era volumul însuși.

Cu asemenea cărți au ucenicit cîtorii umanismului românesc și ai bibliotecilor noastre umaniste. Despre moșii dintre ei știm că au avut biblioteci: Luca Stroici, „părintele filologiei românești”, cum l-a numit Hasdeu; Udrăște Năsturel, iubitorul literelor latine; Dosoftei mitropolitul, cronicarul Grigore Ureche, Miron Costin, eruditul Nicolae Milescu și Dimitrie Cantemir, ca și celiții cărturari ai vesuarului XVII și XVIII, care au citat în operele lor autori și scrieri cunoscute, negreșit, prin lecturi directe.

Biblioteca stoinicului Constantin Cantacuzino, al cărei cuprins îl cunoaștem prin Catalogul publicat recent de Corneliu Dima-Drăgan, se impune prin varietate, bogăție și funcțiune culturală. O bibliotecă medievală are, pretutindeni, un tezaur notat în pielea de vitel cu frumoase gravuri; frunza era fila; răloaga era semnul de carte; trupul era volumul însuși.

ridicare a cărții, umită și-o întinsească, îmbrădușată, în cetatea Bucureștilor din sec. XVII-XVIII. Valoarea ei se reflectă în prețurile date lui Cantacuzino însuși, „bătrîn cîștit care a călătorit prin multe părți ale Europei, priceput... În unele științe liberale, bine înițiat în politică” (Edmund Chishull), „om de cîșt și cu cunoștințe și iubitor de a ști multe” (Gh. Brancovici). Biblioteca Stoinicului flustrează nu numai concepția umanistă care-o întemeie, dar mai ales generozitatea umanistă care-o valorifică și difuza și, credem, prin aceste trăsături va intra ea în istoria bibliotecilor umaniste europene. De aici au luat, ca dar sau împrumut, cărți de temelie, nu numai așezămintele culturale ale românilor transilvăneni, ale centrelor din Balcani și Mediterana Orientală, dar și cărturari străini ca Hrisant Notares, Edmund Chishull.

Dacă ne mirăm, uneori, că mai multe din bibliotecile românești n-au rămas intacte și ne explicăm aceasta prin vitregiile vremilor (invații, incendii, jafuri), să nu uităm că între cauzele sciderii sau pieririi lor a fost și aceea primordială și nobilă: cîștia. Cîte din cărțile vechi de la noi, din fostele noastre biblioteci, le cunoaștem numai prin exemplarele păstrate azi în biblioteci străine, cu dedicații atestînd categoric actul de generozitate culturală, sau fără nici o mențiune, ca Tetravanghelul moldovenesc din 1429, azi la Oxford, cel din 1491 de la München, codici dăruiți de Matei Basarab Patriarhiei din Constantinopol în 1634 (azi la Muzeul bizantin din Atena), sau de Ieremia Movilă mănăstirii Sf. Ecaterina, de la Muntele Sînal, în 1598. Cărturarii străini au luat cărți ceea ce știm din memoriile, impresii de călătorie sau din scrisorile lor. Expresia politică a acestei concepții care a lumii

și-a acesai aspirații și idealuri. Scrierile și Cîntecul și cronicile mîntuie sau moldovene sînt cîștite în Transilvania, așa cum cărturarii de aici trec munții, ca Lazăr, ca Sînal, ducînd cu sine cărțile alcătuite sau tipărite de români transilvăneni. Istoria bibliotecilor noastre pune în lumină și această capacitate trîștătură a culturii românești: unitatea ei de totdeauna pe întreg teritoriul patriei noastre, indiferent de vremelnicile hotare politice.

CĂRȚILE ÎNNOIRII CULTURII NOASTRE

Spiritele înaintate și îndrăznețe care au condus lupla de transformare social-politică a țării noastre la începutul sec. XIX și au contribuit la formarea statului român modern, un Bălcescu și Kogălniceanu, Cristian Tell și Costache Negri, frații Goleschi, Vasile Alecsandri, Ion Ghica și scrierile alții, acesii cititori ai României moderne și-au datorat pregătirea și și-au format programul politic și cultural adîpîndu-se din multe izvoare; mai înfii, însăși observația atentă a condițiilor de viață și a realităților populare pe care li hubeau cu pasune; apoi, studiul trecutului acestui popor în cronicile și vechi documente; la fel prin ucenicia în școlile

cercetătorilor și marelui public dacă nu în însăși ființa lor, adeseori greu de stabilit fără a produce perturbări în fondurile care le-au găzduit, cel puțin în cataloage ilustrate, le-amate, care să ogîndească fizionomia acestor puncte de lumină și de răspîndire a luminii în știința și cultura noastră.

Recent a ieșit de sub tipar catalogul bibliotecii stoinicului Constantin Cantacuzino, în carei reconstruire am propus-o în paginile „Scinței” în 1966. Descrierea individuală a celor cîteva sute de opere fundamentale de istorie, literatură, drept, arte militare, geografice, teologice transmise pînă azi din biblioteca marelui cărturar, formînd împreună una din cele mai importante biblioteci umaniste din Europa de sud-est a sec. XVII, formează în volumul elegant prezentat și ilustrat una din cele mai categorice dovezi ale vechimii și largimii de orizont a gândirii românești. Catalogul bibliotecii stoinicului este un excelent exemplu despre ceea ce trebuie făcut pentru toate bibliotecile istorice românești. Este o datorie a bibliotecarilor și bibliografilor din toate instanțele care păstrează asemenea fonduri de cărți de semnificație istorică să procedese la reconstituirea și prezentarea științifică a celor mai vechi instrumente de știință și cultură ale țării noastre.

Există, în bibliotecile țării, adevărate omori de cultură și artă, a căror valoare este de relevanță universală. Rivna cercetătorilor a pus multe din ele în lumină, introducîndu-le în circuitul schimburilor mondiale de frumuseți, idei și cunoștințe științifice. Ni se duce grațiu la Alexandru Odobescu care a descoperit, în editoarea sa din 1860 în județele Argeș și Vilcea, o dată cu tezaurul de manuscrise și cărți din secolarele biblioteci

tele politice din epoca formării României moderne sau solst astfel date la iveală. Dar cîte ale asemenea fonduri așteaptă încă a fi inventariate, descrise, publicate! Corresponsarii lui Timotei Cipariu, a lui Ioan Micu Moldovan, a lui Nicolae Iorga merită să formeze obiectul efortului personal și bogat răspîndit al tinerilor cercetători.

Un film documentar românesc recent prezentat — cu explicabil succes — la o reuniune științifică din R.F.G. a comunicat cercurii de specialitate străine născocirea lui Conrad Haas din Sibiu (1529—1579) a rachetelor în trei trepte, îndrăzneșii anticipații de acum patru veacuri a unei din marile realizări ale științei moderne. Filmul este o exemplară valorificare a unui manuscris păstrat în Arhivele Statului din Sibiu. El ilustrează însă ce bogate izvoare de inspirație pentru filmul documentar pot fi așiate în arhivele și bibliotecile de la noi.

A trecut aproape neobservată apariția recentă a monumentalelor Studii de paleografie muzicală bizantină (Editura Uniunii Compozitorilor, 1967), înscunarea operelor de o viață de pionierat și competent cercetător al muzicii Europei de sud-est a Fr. I. D. Petrescu. Această esențială contribuție la cunoașterea unui capitol așit de puțin cîștit azi, dar așit de valoros, din istoria muzicii universale se întemeiază și pe manuscrise muzicale românești din sec. XVII—XVIII păstrate în Biblioteca Academiei și a Muzeului regional Craiova. Cine își va lua sarcina publicării unui Catalog al manuscriselor muzicale din colecțiile noastre? În afara vechilor codici ce atestă existența unei școli muzicale medievale la noi, știm că în aceste colecții (la Academie, de pildă) se află partituri autografe ale creatorilor muzicii noastre moderne, de la Anton Pann și Gavril Musicescu pînă la marele George Enescu, dar și remarcabile manuscrise, unele cu compoziții inedite de Richard Strauss, Gioacchino Rossini și alții maeștri ai muzicii universale.

VALORIFICAREA ȘTIINȚIFICĂ A TEZAUURULUI BIBLIOTECILOR NOASTRE

Valorificarea comorilor din vechile noastre biblioteci reprezintă o misiune științifică și culturală complexă și laborioasă la care sînt chemați să se asocieze nu numai pătrîștii acestor comori — bibliotecari, bibliografi, specialiști în muzografie sau arhive — ci variate categorii de cercetători: istorici ai literaturii și artei, ai științei și muzicii, ai culturii noastre în toate manifestările ei. Întoarocirea către aceste relicve de prestigiu ale creației din trecut nu trebuie însoțită numai nodnicilor dar accidentalei curiozități și inițiative izolate. Institutele de cercetări ale Academiei (în primul rînd institutele de istorie literară, istorie, istoria artei), catedrele universitare, Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă, Consiliul Așezămintelor Culturale, Consiliul Național al Muzicilor, pot activa, sistematizat, coordonarea eforturilor în această direcție.

În evocarea vechilor bibliotec românești rezidă încă elementele unui bogat program posibil pentru editurile noastre. Editura Academiei, Editura pentru Literatură, Editura științifică, Editura tineretului vor avea negreșit un cîmp larg de inițiativă în valorificarea acestor vechi monumente ale culturii românești, care s-au bucurat mai puțin pînă acum de atenția cuvenită. Editura Meridiană publică reușite micromonografii despre monumentele noastre de artă. De ce n-ar inaugura o serie comparabilă acestor micromonografii de cultură științifică? Lămurii științifice și artistice prezentate despre vechile biblioteci românești ar contribui la introducerea lor în istoria vechii noastre spirituale (pentru români ca și pentru străini) la fel de concludent ca și prezentarea monumentelor arheologice, istorice și artistice deșta publice.

Nicodată nu vom înțelege mai bine pe începătorii literaturii, istoriei, artei noastre deșit în ambianța lor de informație și aspirație pe care ne-o mărturisesc prietenii de totdeauna ai cărturarilor — cărțile — nu numai prin textul ei și prin adaocirea lor, rezultatul pedine și dialogului dintre cititor și înțelepciune și slove.

Seria de documente literare a Editurii pentru Literatură poate întocmi un plan mai larg de continuare a folositorii seriei de corresponsanți publicată de I. E. Torouțiu cu decenii în urmă. Inițiativele fericite, de larg orizont cu care ne-a obligat redacția de valorificare a moștenirii literare a acestui edituri, cu așit de bune rezultate va găsi negreșit un fertil domeniu de realizări înnoitoare și în direcția pe care o sugerăm. Nădăduim publicarea unei istorii a bibliotecilor românești în Editura tineretului, o carte de valoare științifică dar și educativă. Întrevedem editurii de conferințe (bogate ilustrate prin proiectii) organizate de Consiliul pentru răspîndirea cunoștințelor culturale științifice pe teme ca: istoria bibliotecilor, manuscrisele literare, manuscrisele de artă, manuscrisele științifice din colecțiile noastre, începuturile tiparului românesc etc. Așa cum credem că o bună colaborare între Biblioteca Academiei, Biblioteca Centrală de Stat și bibliotecile universitare va duce, în sfîrșit, la capăt Catalogele cumulative ale cărților și revistelor din bibliotecile noastre, începute de mai bine de zece ani, dar care prognozează mult pe încă față de nevoile actuale ale culturii noastre. Activitatea bibliotecii românească este azi în atenția Consiliului Național al Cercetării Științifice. Comisiei de experți care analizează această activitate îi supunem ideea unui program complex de valorificare a tradițiilor și tezaurului cuprins în bibliotecile noastre.

Subliniind însemnătatea bibliotecilor ca documente ale tradiției noastre culturale, Nicolae Iorga scria acum exact șase decenii: „Nici o listă de cărți nu e indiferentă. Am voi să avem pe această cale cît mai multe cunoștințe de suflet, cît mai multe psihologice... pentru a înțelege pe deplin din nevoia de cetății a unei societăți, orientarea ei, moravurile ei, seriozitatea sau ușurătatea ei, situația ei față de judecată, deșavîrșit informat și foarte aspră a timpurilor”.

BIBLIOTECILE ROMÂNEȘTI

VIRGIL CÂNDEA

SPRE NOI ORIZONTURI CULTURALE

Veacul al XVIII-lea, în care gîndirea europeană lansează mesajul de eliberare și de nou orizont al „luminilor”, a marcat un ev nou și în bibliotecile românești. Ideile raționalismului apusean, apoi ale revoluției franceze au pătruns la noi, latinii de rîșnit, așit atunci sub imperiul unor autorități politice și culturale străine, ca „serul proaspăt” ce făgăduia o apropiată eliberare. Cu zece ani în urmă, Pompiliu Teodor a semnalat existența a două biblioteci iluministe românești din Transilvania în sec. al XVIII-lea, ale lui Ștefan Sălcia și Alexandru Plescu. Dacă în Tara Românească deștia episcopului de Rîșnic, Chezarie, de a i se procura, în 1778, Enciclopedia lui Diderot și d'Alembert, era explicabilă și printr-o activitate literară, micile biblioteci particulare transilvăneni mărturisesc aceeași nămolă o dorință de instruire și atracție pentru ideile înnoitoare, dorință împlinită prin cărți strine cu neobosită răvnă.

Adunarea de cărți este una din îndelungatele predilecte ale cărturarilor aceluia veac filozofic. De atunci datează bogate biblioteci transilvăneni: cea din Sibiu, înființată de Samuel Brukenthal, fost guvernator al provinciei între 1771 și 1787; cea din Tirgu Mureș a lui Samuel Teleki (1739—1822), cancelar al imperiului austriac; aceea din Alba Iulia a episcopului Ignatius Bathyanji (1741—1798). În același secol, Bucureștii capătă falma unui însemnat centru de vechi și prețioase manuscrise păstrate în bibliotecă, rîșpită azi, a Mavrocordatilor. Dar dacă bogata bibliotecă prîșnăra a lui Nicolae și Constantin Vodă a avut, alături de reputația sa europeană, o prea vremelnică eficiență în schimb, operă urfă de zidire națională, istorică, literară au rîșcit bibliotecile românești din Blaj sau bibliotecile unor cărturari ca Ienăchită Văcărescu, autor nu numai în poezie, ci și în istorie, gramatică și lexicografie, sau ca Amfilohie, autor de manuale didactice. Dincolo de rolul lor educativ, bibliotecile școlare de la biserică St. Gheorghe sau Academia domnească din București, de la Mitocul Rîșnicului și de la Academia domnească din Iași perpeșeau climatul anacronic al învățăturilor și limbilor învechite; bibliotecile pușe în slujba afirmării conștinței naționale contribuiau încă de pe atunci la pregătirea climatului cultural al marilor evenimente din sec. al XIX-lea.

Pe cărțile de la Blaj au studiat mai întii corile școlii ardeleni, în anii ucenicii lor; aci au început ei cercetările despre trecutului patriei, pe care le vor continua în bibliotecile Vienei și Romei. Unitatea culturii din toate provinciile locuite de români se manifesta, la pragul dintre sec. al XVIII-lea și al XIX-lea, prin prezența în bibliotecile țării întregi a acesai cărți, de acesai cuprins, reflec-

ționale ca aceea de la Sf. Sava sau în Berlin, Roma, Viena. Dar pregătirea și ideile înnoitoare ale acestor oameni s-au datorat în foarte mare măsură cărților și bibliotecilor, acele biblioteci întemeiate chiar de ei, nucleele bibliotecilor moderne ale țării noastre.

Datorită cercetărilor recente, știm astăzi, în bună parte, cuprinsul bibliotecii lui Bălcescu și posedăm prețioase relicve din colecția sa de cărți. Știm, de asemenea, despre proiectul său și al lui E. Winterhalder de a întemeia o bibliotecă științifică la redacția revistei „Magazin istoric pentru Dacia”. Catalogul cărților de la Colegiul Național din București ne înderează acesai preocupare de a aduna cărți și reviste noi, românești și străine, cuprinzînd acele idei înaintate pe care generația pasopășită și-a fundat ideologia, programul și lupla.

Din introducerea în lumea cărții, obișnuită prin frecvența acestor biblioteci, s-au născut apoi bibliotecile publice și particulare de la mijlocul secolului XIX. Una dintre cele mai bogate a fost aceea a Colegiului Național, școla de la a cărei întemeiere, prin Gh. Lazăr, vom comemora, în marșe viitor, un secol și jumătate. Hercul său bibliotecar, I. Geniile, i-a publicat catalogul în două tomuri, încă din 1846—1847. Erau aici cărți în română, franceză, italiană, engleză, germană, maghiară, rusă, arabă, turcă și în vechile slavonă, latină, greacă, ebraică din toate domeniile de cunoștințe. Alexandru Odobescu, elev al acesiei școli, a cunoscut aici primele cărți științifice ca aceea pe care le va cumpăra apoi cu neobosită pasiune în străinătate, opere filologice, arheologice, istorice, de artă, care vor forma, împreună, una dintre cele mai variate și prețioase biblioteci științifice ce ni s-a transmis de la cărturarii vechiului trecut. Cunoaștem azi conținutul acesei impresionante colecții de cărți prin catalogul publicat, anul trecut, în anexa volumului I al Opereii lui Odobescu.

Sistemul minții și tradiția bibliotecilor sîntinate este continuată azi de Biblioteca Academiei, tezaurul național — de curînd centenar — în care s-au adunat, de-a lungul timpurilor, documentele fundamentale ale culturii noastre, de la cărțile stoinicului Cantacuzino pînă la acesale ale Mitropoliei din București, Colegiului Național și ale multora dintre cei mai de seamă cărturari români.

Atunci, către mijlocul sec. XIX, în entuziasm și efervescentă creație de noi instituții, bibliotecile noastre încep să se diversifice după funcțiunile lor: biblioteci naționale, biblioteci universitare, biblioteci de cultură generală, cabine de lectură.

Așa cum începuturile culturii noastre marchează și începuturile bibliotecilor românești, începuturile culturii moderne marchează înființarea de biblioteci moderne. Documente grăitoare asupra instrucțiunii, intereselor științifice și pregătirii intelectuale ale unuia dintre cele mai înzestrate și îndrăznețe generații din istoria noastră politică și culturală, aceste biblioteci al căror conținut se confundă în prezent în fondurile altor biblioteci mari de la noi, se cer a fi reconstituite și sîndite în structura și funcțiunile lor de astăzi. Bibliotecile marilor cărturari români dăruite sau ajunse la Academia sau la alte instituții din țară (acesale ale lui Alexandru Odobescu, Papu Ilarian, Melchisedek, B. P. Hasdeu), le-am dori prezentate

de la mănăstirile Bistrița, Cozia, Hureze, așitea cultura românească și mondială ca Liturgierul lui Mărcuș din 1506, cîte prima tipăritură românească — Psaltirea lui Branko Mladenovic din 1346, tipăritură coreliene etc. Evocăm cu recunoștință pe acel neobosit cercetător de vechi biblioteci românești care a fost Nicolae Iorga, pe Nicolae Carotjan, pe Nerva Hodoș și Ion Bîanu. Datorită lor nu numai ființa scrișe de mare preț a fost salvată, întregită, conservată în condiții moderne, dar mai ales lumina cuprînsă în ele a fost adăugată luminii întregii noastre tradiții arheologice, științifice, literare.

Acesai efort este necesar pentru punerea în valoare a manuscriselor latine, grecești, slave, germane, franceze din bibliotecile noastre. Celebrul Codex aureus din sec. IX este împrîștit azi între Biblioteca Vaticanului (textul), între British Museum și Museo Sacro din Roma (splendidele copii în filme). Nu s-ar putea alcătui prin publicația din inițiativa noastră o editie cu colaborare internațională, în superioare condiții științifice și grafice a acesui superb monument al scrișului și artei medievale? Biblioteca Academiei păstrează în ms. gre. nr. 1294, una din cele mai reprezentative opere ale artei bizantine din sec. XI; Canonul de penitență, cu excepțională miniatură, deșta recent de prof. Ion Barnea în „Revue des études sud-est européennes”. Manuscrisul se cuvine publicat în culori pentru a-l face astfel accesibil cercetării mondiale în toată strălucirea lui. Școlile de caligrafie și miniatură românească medievală, ilustrată prin creațiile lui Nicodim de la Tismana, Gavril Uric, Teodor Mărișescu, Atanasie Crimca, artiștilor de la Neamț, Putna, Sucevița formează un însemnat capitol din arta Europei de rîșnit. Filme documentare în culori, colecții de dispozitive, albume, monografii ar trebui să focalizeze asupra acestor prețioase opere lumina cercetării filologice, paleografice, artistice. Se păstrează în țara noastră (dar cît de puțin știm!) în Muzeul istoric din Gherla una din cele mai frumoase colecții de manuscrise armenesti medievale din lume (multe splendide ilustrate). Iată un alt subiect pentru o valoroasă monografie adresată deopotrivă publicului din țară și din străinătate.

Strădanii din ultimii ani au scos la iveală bogata corresponsanță a oamenilor de cultură și a bărbaților politici români din veacul trecut păstrată la Academia: Vasile Alecsandri, Ion Ghica, Mihail Kogălniceanu. Neașteptate informații privind viața noastră publică, relațiile literare, kup-

te de la mănăstirile Bistrița, Cozia, Hureze, așitea cultura românească și mondială ca Liturgierul lui Mărcuș din 1506, cîte prima tipăritură românească — Psaltirea lui Branko Mladenovic din 1346, tipăritură coreliene etc. Evocăm cu recunoștință pe acel neobosit cercetător de vechi biblioteci românești care a fost Nicolae Iorga, pe Nicolae Carotjan, pe Nerva Hodoș și Ion Bîanu. Datorită lor nu numai ființa scrișe de mare preț a fost salvată, întregită, conservată în condiții moderne, dar mai ales lumina cuprînsă în ele a fost adăugată luminii întregii noastre tradiții arheologice, științifice, literare.

„Omul aici este încă un intrus impertinent. A sosit fără să fie așteptat ori dorit, cînd natura își aranja cel mai vast și luxos salon al său. Și a găsit o dezvoltare opulentă...”

(Cărturarul brazilian Euclides da Cunha, despre Amazonia)

Pătund timid în acest salon de patru milioane kilometri pătrați. Nu-mi dau bine seama ce mă împinge mai mult spre curiozitatea profesională, ori un vis neîmplinit al adolescenței. De trei ore avionul mă poartă deasupra unei imensități verzi, monotone, neîntrerupte de nimic ce ar putea indica prezența omului. De mijlocul vieții trepidante din Rio de Janeiro, unde secolul XX mărsăluiește suveran împunând zgîrie-nori, pînă în mișcarea tehnică electronică sau schifind proiecte de utilizare a energiei atomice, pentru ca Brazilia să poată ocupa locul ce i se cuvine în marsul progresului mondial. O scurta escală îmi dă posibilitatea să revăd peisajul citadin ultra-modern al Brasíliai, faimoasa capitală în vîrstă de opt ani, împlinită ca o viziune de basm în inima platoului Goiás...

...Orasul nostru e ambițios — explică prefectul Paulo Pinto Nery, om cu fizionomie energică, prezent de peste 20 de ani în administrația publică din Manaus. Tot ce se vede

parte nu crește Hevea Brasiliensis. La sfîrșitul secolului, aventura devine epopee: nașterea automobilului reclamă roți pneumatice, lumea e din ce în ce mai infometată de cauciuc și numai Amazonia suverană e în stare să-l ofere. Mii de aventurieri converg spre mica așezare Manaus, pînă în a cingătoare revoluționară și în suflet o amarnică dorință de a se îmbogăți rapid. Băștinășii indieni, fără a reuși să-și revină după valul conștient, primesc un al doilea soc pushton. Afaceriștii împărăștie în junglă un fel de poliție proprie menită să controleze cursurile rîurilor pe unde circulă indienii în pirogile lor. Ico-ico este instalat aici un magazin de alimente și mai ales de alcool, cite un grup de „pistoleroi” (oameni plătiți să minuiască pistolul cînd și oam dorește stăpîni) și un registru pentru consemnarea datorilor. Băștinășii lor li se distribuie, mai futil, oglinoare, cirpe colorate,

ciuc) devine tot mai îndatorat, sclav al numerelor falșificate, condamnat să „sin-gereze” pînă la moarte arborii sistemati. Mai puțin rezistenți ca indienii, împiedicați să vîneze și să pescuiească de goana forțată după cauciuc, prin urmare condamnați la o alimentație sărăcă, nefertilizată căciucul leane, prășit la țigălele boli „beriberi”, care a răpus sute de mii din ei. Asta în cazul cînd scăpau de săgețile indienilor, de malarie ori de îmbrățișarea fatală a unei amonade. Pentru aceste ființe, Amazonia era cu adevărat un „infern verde”. Pentru aristocrația cauciucului aceași Amazonie însemna paradisul testat.

La Manaus se recitau baccanalele biblice Sodome, de astă dată reale. Potentați înnoiați în ciștiguri, își aprindeau țigările de fol cu bancnote, ofereau copilor lor jute cărți de aur și sticlilor diamante la toate degetele. Se scaldau în șampanie, își comandau baie la faimoase case de modă din Londra și le trimisese la spălat în Portugalia. Își construiau palate cu marmură din Italia și le mobiliau cu antichități scumpe alese în Franța. „Banii curgeau ca șampania și șampania ca apă”, consensul altui vizitator străin. Din vapoarele soșite după cauciuc debarcau femei cu virtuți consumate, aduse

Capitală a statului Amazonas (stat cu supratată de trei ori cît Franța, dar cu o populație de numai 800 000 de locuitori), Manaus impune alimente, desigur după estimativele specialiștilor regiunea aceasta ar putea produce hrană pentru cel puțin 250 milioane de oameni. În comerțul statului Amazonas cu restul țării și cu străinătatea continuă să se mențină încă caracteristici tipice coloniale: se exportă aproape tot ce se produce (în principal esențe de lemn, castane sălbatice, piel de animale) și se importă practic tot ce se consumă. Toate acestea costă aici de două sau de trei ori mai scump decît în centrele producătoare țării. O mașină de gătit, care la Rio de Janeiro costă 70 000 cruzeiros, de exemplu se vînde aici cu 248 000 cruzeiros, după ce face un drum de vreo 3 000 km cu vaporul pe ocean pînă la Belem și de acolo încă 2 000 km pe fluviul Amazon. Cîți sînt capabili să cumpere asemenea mărfuri? Putini, firește.

Att Manaus, cît și Belem sînt mari centre distribuitoare: unul, situat la confluența Amazonului cu Rio Negro, al doilea — la întîlnirea marelui fluviu cu oceanul. Esențele lemnoase, castanele, uleiurile vegetale, piperul, plantele medicinale sau industriale venite din cîtune risipite la mari distanțe și legate exclusiv pe calea apei se schimbă aici pe țesături, înălșăminte, instrumente de fier. Fiindcă Amazonia nu are practică industrie și, prin urmare, e silită să-și vîndă înfășăgătoarele de abia culese, brute, pentru a obține în schimb produse manufacturate la prețuri mari.

ELIXIRUL INDIENILOR MAUÉ

Converșez cu guvernatorul statului Amazonas, dl. Danilo Azevedo despre perspectivele de dezvoltare a regiunii. Cîte priveste problemele noastre prin optica europeană, spune d-sa, risca să rămînă descum-

Dificultățile de care vorbea guvernatorul sînt lesne de observat, chiar în Manaus, și ele sînt cu altă mai mari cu cît te depărtezi de capitala statului. Pînă de curînd, la Manaus exista un așa-numit „cartier plutitor”, unde trăiau 25 000 de persoane în condiții halucinante. Autoritățile au construit 2 500 de locuințe unde au mutat o bună parte din acești nefeciați. Am vizitat cartierul respectiv, de acum pe jumătate „demonțat”. Sînt colibe de nuiele ori scîndă, acoperite cu frunze de palm, bucați de tablă din cutii de conserve, cirpe etc. și instalate pe apă deasupra unor trunchiuri de lemn legate între ele. Cînd Rio Negro mizericordios și asurzător legătura cu malul. Cînd apele cresc, scara e înlocuită cu o barcă. Fiecare colibă adăpostește cîte una sau două familii numeroase. În cele mai multe cazuri, locuitorii nu au nici ună, nici ferăstrău, și nici o deschițătură prin care să intre aerul, lumina și locatarii. Totul plutește. Dedeșubt, apa e plină de gunoie, bucați de țesături, resturi alimentare, disputate de pești și de corbii „urubiri”. Dar aceeași apă servește necesităților casnice. Te împînșii aici copilul să-și așeze în apă o bucată de alimente deficitară, femeii îmbătrînită prematur și înghețate la spălătură rufelor în apa ce emana mîrosuri pestilențiale. De regulă, „centura mizericordiosă” a organismului orasului. Aici nu. Cartierul plutitor e situat chiar lângă port, în apropierea centrului. Familiile acestea trăiesc din pescuit și din ceea ce reușesc să cîștige băștinășii pescărești la încărcarea și descărcarea navelor. Băștinășii sînt rari de tot. Pesemne, oamenii aceștia nu reușesc să ajungă la bătrînețe. Ceapă și zăbete este faptul că în imediată vecinătate a cartierului plutitor vede clădiri moderne, vile cu terase inverzite, case de modă, în fine aproape tot ce evocă bunăstarea și civilizația.

În discuțiile avute cu reprezentanți ai administrației locale și ai cercurilor de afaceri acestea mi-au vorbit despre beneficiile ce vor rezulta pentru statul Amazonas din crearea așa-numitei „zone libere din Manaus”. Este vorba de o recentă hotărîre a guvernului federal care transformă portul Manaus și o arie de 10 000 kilometri pătrați în jurul lui în zonă liberă pentru comerț. Mărfurile sînt din restul Braziliei sau din străinătate, destinate consumului intern sau exportului. Activitățile industriale, instalările de unități industriale, de servicii publice sau stocării pentru reexport, vor fi scutite de orice taxă de import. Această măsură a fost luată cu scopul de a compensa dezavantajul statului Amazonas decurgînd din distanțele enorme ce-l separă de centrele producătoare și de a mulțumi cererilor cerurilor de afaceri pentru implantarea aici de întreprinderi industriale, comerciale, bancare etc. necesare dezvoltării regiunii. Crearea „zonei libere” este o măsură de încurajare create de guvernul federal, care stabilește că firmele instalate în întreaga Amazonie beneficiază de o reducere de 50 în taxa de importul pe venit, cu obligația de a investi aici sumele reprezentînd reducerea fiscală. Am aflat că prima tranzacție comercială din Manaus care se va bucura de această „zonă liberă” a fost încheiată cu România, de către firma „J. A. Castro”. Dl. Jose Castro, proprietarul firmei, a făcut nu de mult o vizită la București și a cumpărat în importanță cantitate de ciment și sare.

În oîrînd pe piața din Manaus va exista sare fină marca „Bani” și, mai puțin spus, dl. Castro. Am botezat-o așa fiindcă mi-a plăcut mult capitala dumneavoastră și fiindcă e nume cunoscut de toată lumea. Desigur, din România se pot cumpăra multe alte mărfuri, inclusiv mașini moderne, dar firma mea e profilată numai pe trei produse: ciment, sare și ulei. Am făcut prima achiziție, nu ocazională, ci de durată, și am un client permanent. O serie de alți oameni de afaceri se arată interesați de tranzacții comerciale cu România.

Dacă la Manaus faci curvă o vizită ești servit în variabil cu o buătură răcoitoare, savuroasă numită „guarana”. Nu e o simplă răcoitoare, ci un veritabil elixir, extras din fructele plantei guarana, care nu crește nicieri în lume decît în Amazonia și, mai precis, numai pe teritoriul unui singur municipiu — Maué. Este un cașu prim de la tribul de indieni maué, care din vîrnuri străvechi utilizează fructele de un roșu violent ale arbustului sălbatic guarana ca tonicifiant contra oboselii, în timpul peregrinărilor lungi prin junglă. E rășină fructele uscate pe firea dîntă a peștelui pirarucu, amestecă apoi cu făină de mandioca și obțin o pastă din care fac mici bastonașe ce se usucă apoi la soare. În acest fel, guarana se conservă ani în șir. O linguriță de guarana, amestecată cu apă constituie un medicament cu multiple efecte. Cert e că, dacă ești extenuat de căldură sau de eforturi, o cană de guarana îți recuperează complet vitalitatea. Este interesant că în cercările de a cultiva arbustul în altă parte a Amazoniei, în afara ariei tradiționale din municipiul Maué nu au dat rezultate. De aceea, consumul de guarana este strict limitat și se întrevăd posibilități de a face din acest produs valoros o sursă de venituri prin comercializarea pe scară largă în restul țării și în străinătate.

Triveste panorama orasului de pe terasa înaltă a unei clădiri. E seară. Imprejur se vad alinate străzi largi și luminate pe care circulă intens automobile. Reclamele de neon strălucesc laudă virtuțile pneurilor „Firestone” și ale parfumurilor „Coty”. Peste tot, animatie citadină în cel mai modern inteles al cuvîntului. Dar la cîte acolo mai decît o lumină și o zonă luminată și începe peretele întunecat al junglei.

ACTUALITATEA ȘTIINȚIFICĂ

INTERNĂȚIONALĂ

Reglarea chimică a somnului

prof. univ. Marcel MONIER, Universitatea din Basel — Elveția

vent de clinician pentru a „curăța” singele unor pacienți bolnavi de uremie sau care au fost otrăviți. Prin dializarea singelui unui animal care doarme și injectarea dializatului hipogin în singele unui animal treaz, am reușit să provocăm și acestuia din urmă somn. Am făcut și experiența inversă cu aceleași bune rezultate: am injectat dializat de la un animal treaz, unui animal adormit și am reușit să-l trezim și pe acesta.

Se mai îndoiește cineva de însemnătatea somnului ca funcție esențială pentru viață? Mamiferelor superioare și omul dorm pentru a se odihni, pentru recuperarea energiei și refacerea psihică. Apariția somnolenței și a somnului se bazează, în primul rînd, pe mecanisme nervoase și în special pe reflexe condiționate. Fiecare individ își creează propriul său ritm de somn (compus din poziție, simțămînt, senzații, gânduri) care prin reflexe condiționate vor determina primul pas spre somn. După ce acesta prim pas este nervos a fost etinat, el trebuie să fie reînălțat prin mecanisme chimice, umorale.

Studiile mele privind mecanismul somnului vizează de ceapă nu numai reglarea nervoasă ce apare în această stare a organismului, din crearea așa-numitei „zone libere din Manaus”. Este vorba de o recentă hotărîre a guvernului federal care transformă portul Manaus și o arie de 10 000 kilometri pătrați în jurul lui în zonă liberă pentru comerț. Mărfurile sînt din restul Braziliei sau din străinătate, destinate consumului intern sau exportului. Activitățile industriale, instalările de unități industriale, de servicii publice sau stocării pentru reexport, vor fi scutite de orice taxă de import. Această măsură a fost luată cu scopul de a compensa dezavantajul statului Amazonas decurgînd din distanțele enorme ce-l separă de centrele producătoare și de a mulțumi cererilor cerurilor de afaceri pentru implantarea aici de întreprinderi industriale, comerciale, bancare etc. necesare dezvoltării regiunii. Crearea „zonei libere” este o măsură de încurajare create de guvernul federal, care stabilește că firmele instalate în întreaga Amazonie beneficiază de o reducere de 50 în taxa de importul pe venit, cu obligația de a investi aici sumele reprezentînd reducerea fiscală. Am aflat că prima tranzacție comercială din Manaus care se va bucura de această „zonă liberă” a fost încheiată cu România, de către firma „J. A. Castro”. Dl. Jose Castro, proprietarul firmei, a făcut nu de mult o vizită la București și a cumpărat în importanță cantitate de ciment și sare.

Într-o a doua serie de experiențe am încercat să izolez această substanță care produce somnul. Pentru aceasta am trecut singele venos din creier printr-un rînic artificial. Procedul acesta — de a separa, de la filtra anumite substanțe din singe, — se numește dializare și este folosit astăzi frec-

De asemenea, s-a constatat că în stările de adormire sau trezire există variații de concentrație a diferitelor substanțe (acetilcolinei și serotonină, precum și ale histamină). Problema compoziției farmacologice a dializatului este încă în plin studiu.

Cercetarea reglării chimice a somnului e foarte importantă și din punct de vedere practic, deoarece ea dă speranța că într-o zi se vor putea descoperi substanțe fiziologice normale care provoacă somnul, că le vom putea identifica și studia pentru a le folosi împotriva acestui dușman al omului modern, insomnia. Sperăm că într-un timp nu prea îndepărtat să putem înlocui acțiunea somniferelor hipnotice și uneori dăunătoare organismului, cu altele mai puțin toxice în compoziția cărora s-a între aceste substanțe chimice pe care le folosim în mod obișnuit, eficient, însuși organismul.

O nouă cale de tratare a unei grave maladii?

de prof. dr. Takashi HAYASHI, Departamentul de fiziologie, Facultatea de medicină, Universitatea Keio-Tokio — Japonia

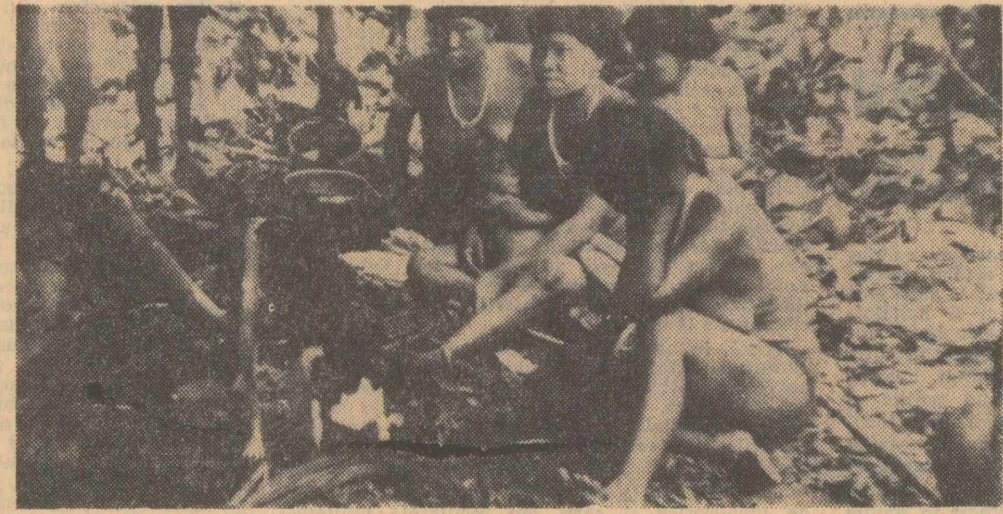
care înseamnă „aces”, „atac”). Caracterul periodic al crizelor se explică prin aceea că printr-o criză se cheltuiește o mare cantitate de energie, ceea ce epuizează excesul de substanță bichimică și determină o desecare, o scădere a activității creierului se desfășoară pentru un anumit timp în mod normal, apoi, din nou supraexcitarea provoacă producerea excesivă de substanțe bichimice, care se acumulează pînă cînd ating din nou limita care declanșează atacul.

Am constatat totodată, că la animalele superioare există trei focare de acele epileptice, independente: 1) în sistemele corticale (corespunzînd epilepsiei focale corticale la om), 2) în sistemul motor limbic (corespunzînd cu epilepsia generalizată la om) și 3) în sistemul motor al hipocampului (corespunzînd cu automatismul și „petit mal” la om).

Pînă aici doar observații, premise, deci teorie. Dar scopul cercetărilor noastre trebuie să fie în ultima instanță practică, în cazul de față cercetările trebuie să ducă la găsirea unui remediu pentru această boală. Cunoștințele noastre care provoacă epilepsia (supraexcitarea) tratamentul trebuie să conste în introducerea în creier a unor substanțe inhibitorie. În urma cercetărilor clinice întreprinse de noi, am constatat că acidul gama-aminobutiric (GABA), de pildă, are o puternică acțiune inhibitorie asupra sistemelor corticale. Dar el poate fi folosit numai pentru tratarea epilepsiei focale corticale, neavînd nici un efect curativ asupra epilepsiilor de alte origini. De asemenea, credem că epilepsia de origine subcorticală poate fi tratată cu ajutorul GABOB și al homocarnozinei care inhibă sistemul motor limbic, iar sistemul motor hipocampic poate fi inhibat cu ajutorul substanței betasulfonilgaba. Încă de pe acum se constată că, dacă aceste substanțe sînt injectate în fluviul cerebrospiral (fluviul sîrei spinării, i.c.r.) al bolnavilor, ne putem aștepta la o vindecare definitivă în 80 la sută din cazuri.

REPORTAJ DIN AMAZONIA de Vasile OROS

Po-pas în

Familie de indieni din tribul UIACA — Amazonia

„INFERNUL VERDE”

marului preistoric străbătut de planeta noastră. Ar fi nepotrivit, cred, să numim asta contrast peisagistic, chiar în superlativ. E vorba de ere diferite.

O METROPOLĂ IN INIMA JUNGLEI

Albii întortocheate de riuri strălucind în bătaia soarelui brazilian brăzdează în răstimpuri oceanul vegetal, încrămpează într-o falsă imobilitate pentru ochul superficial al celor care-l priveșc de la înălțime. Falsă, căci acolo jos verdele uniform și întinecat ascunde un cocotier univers vegetal și animal, fără egal în bogăție, varietate și ciudătenie, rivind de pasiona naturalistului de pretutindeni. Infern verde? Paradis terestru? Mecca aventurierilor? Rezervă a viitorului? Fămint al viselor și mistecelor? Geografi, exploratori, sociologi, scriitori și ziaristi i-au scormit de-a lungul ultimelor patru secole o sumedenie de definiții. Unele roze, cele mai multe negre, fiecare a surprins cîte o fațetă din înfîntătea celor ce compun conglomeratul amazo-nic. Fără pretenția să-l epuizeze. Căci desărtă ar fi încercarea de a-l comprima în lită în cămășă strîmă a unei străbătute, fie ea și genială.

EPOPEEA CAUCIUCULUI

Totul a început de la curiozitatea matematicianului francez La Condamine, care, în 1735, măsurînd o porțiune de meridian în zona ecuatorului, a adus de acolo, alături de cifre și calcule, o mîncă cenșie și lipicioasă cunoștință prin patea locuitor sub numele de „Cauchu” (cauciuc). Nu era ceva nou. Otrăcuți lui Cristofor Columb văzuseră, cu un secol și jumătate înainte, cum indienii se jucasă cu mingi elastice. În timp ce laboratoarele din Boston se căzneau să găsească aplicații industriale materialului, indianul din Amazonia fabrica de acum în cămășă de latex „pe picior, aștepta să se usuce, apoi mai turna cîteva straturi succesive pînă cînd înveșit ajungea la grosimea dorită”. Încălșămînta asta flexibilă și rezistentă stîmpea imaginea albilor, care dau cauciucului și alte întrebări: manta impermeabilă, pungă pentru tutun etc. În timp ce mîncă de latex se usuce, apoi mai turna cîteva straturi succesive pînă cînd înveșit ajungea la grosimea dorită. Încălșămînta asta flexibilă și rezistentă stîmpea imaginea albilor, care dau cauciucului și alte întrebări: manta impermeabilă, pungă pentru tutun etc. În timp ce mîncă de latex se usuce, apoi mai turna cîteva straturi succesive pînă cînd înveșit ajungea la grosimea dorită. Încălșămînta asta flexibilă și rezistentă stîmpea imaginea albilor, care dau cauciucului și alte întrebări: manta impermeabilă, pungă pentru tutun etc.

mărgele, sare, și mai ales alcool. Toate acestea se trec la registru și se plătesc cu piele de hevea. În așa fel că furnizorii, băștinășii, oricît s-ar zbate, nu-și mai pot lichida niciodată „datoriile”. Micile nimicuri, sarea și băutura sînt vîndute de zeci de ori mai scump decît faț, iar prețiosul latex e achiziționat de zeci de ori mai ieftin. Jaf fără limite, căci indianul e străin de noțiunea valorii exprimate în cifre. Întrucît elanul debitorilor scadea, celele de „pistoleroi” îl întretineau brăzding spinării celor înconformiști cu rîni adînci lăsate de loviturile harapontilor din pielea obligîndu-i să se așeze pe furnicare, tîindu-le urechile. Fugarii prinși sînt aruncați ciimirii infometate sau servesc drept țintă albilor a vizii de divertisment din pricina vîștii monotone, dintre apă și arbori.

Eforturile supraomenești, alcoolul și pedepsele, plus bolile contractate de la albi decimau indienii cu mîile. În 1899, William Price scoțea că revin doi morți la toana de cauciuc, iar în acel an Amazonia a exportat 16 000 tone (cam 100 de morți pe zi). Proporțional cu creșterea averilor acumulate de afaceriștii se răresc rîndurile indienilor: din 50 la sută cît reprezentau ei în totalul populației amazoneze înainte de „febra cauciucului”, scad numai într-un deceniu de trei ori, ajungînd azi să reprezinte, după cum scoțese autoritățile, numai patru la sută.

Pentru a substitui victimele băștinășe se recurge la peonii flămînzii din „Poligonul secelei”. Dinspre nord-estul arid și torturat de secetă curg spre Amazonia cohorte de țărani atrași de contracte înșelătoare și îndeosebi conșivi că mai rău decît în locurile de băștină — Ceará, Alagoas, Piani sau Rio Grande de Norte nu le poate fi niciunul. Odată ajunși pe „pămîntul făgăduinței” el devin robi pe vecie ai registrelor de datorii. Trăiesc izolați în imensitatea junglei în grupuri de cîte doi-trei, noaptea aprind focul, împînșii furei în cauciucul viscos și îl afumă învîrtindu-l lent. O dată pe săptămîni fac un drum anevios pînă la antrepoziții stăpînului unde duc „mîncă” de cauciuc adunat și de unde aduc în schimb peste uscat și făină mandioca. Cu ficăreț drum, „seringueiroi” (culegătorul de cauciuc)

din cartierele specializate ale New Yorkului, Parisului și Londrei ca garantarea fieștinului orgic. Pe piața mondială prețul cauciucului urcă vertiginos, „seringueiros” mor ca muștele, dar stăpîni nu au timp să se incurce în sentimente mentale cînd e vorba de afaceri. Baronii cauciucului, în afara de petreceri, tîneau și la blazon, cîntînd și se afirmă ca lume respectabilă. De aceea, o parte din ciștiguri le-au investit în lucrări de interes public. Manausul, din așezare locală situată la 1 500 kilometri de orașul cel mai apropiat, a devenit o veritabilă metropolă. S-au așezat străzi, s-au instalat telefon, electricitate, conducte de apă, un port plutitor capabil să reziste la orice fluctuații ale nivelului apei. Primul tramvai din Brazilia și din întreaga Americă Latină a circulat aici. În fine, s-a înălțat un fastuos teatru de operă prefabricat în Anglia și transportat pe nave pînă în inima junglei. Prețul? două milioane de lire sterline, pe atunci unul din cele mai scumpe teatre din lume, dacă nu cel mai scump. Era apogeeul „epocii de aur”, cum a rămas denumită această perioadă istorică a Amazoniei.

Siguri pe monopol, baronii au pretul cauciucului la trei dolari pe kilogram, multiplii cînd astăzi de 16 ori prețul oficial. Imprudență fatală, cu care si-au precipitat crepusculul. Curînd, englezul Wickman reușese să scoată din Brazilia, prin contrabandă, o cantitate de tramvii ale prețiosului arbore. Semănata și îngrijite bine în Malaisia, Ceylon, țări cu mîna de lucru ieftină și abundentă, semînțele pentru care Wickman și-a riscat capul devin plantații ce produc în scurt timp de patru ori mai mult cauciuc decît arborii sălbatici din Amazonia și la un preț de cost de trei ori mai mic. În 1913, producătorii asiatici depășeau pe acum Amazonia și decalau în creștea rapid. De la trei dolari prețul cauciucului scădea brusc la un dolar. Apoi pretul cîștea în douăzeci, pînă la cîteva sute de dolari. Făcîndu-l rotund al marii aventuri. Exodul marilor afaceriști s-a consumat repede, lăsînd în urmă doar cîteva care sperau să reziste ruinei. Azi, Amazonia produce doar una la sută din cauciucul natural.

După zăbuciumul și prosperitatea efemeră a unei pășuni scade brusc la un dolar. Apoi începe să se desprindă o nouă generoziată a destinului. Sub soarele bicuitor și încurajată de fertilitatea nedisciplinată a junglei, Manausul a devenit o așezare înflorită, pînă cînd a început să se împună o nouă mentalitate de dezvoltare. Cu tot aspectul său modern, Manaus suferă încă de multe neajunsuri pentru lichidarea sărăciei și nevoie de timp și mijloace. Cu 220 000 de locuitori, orașul trăiește dintr-un comerț de alimente aproape ridicat cam 1 000 de tone de orez, 25 000 tone de ananas și tot atîtea de zahăr, 100 000 tone de mandioca, portocale, cafea,

• Așa numeau indienii din America Latină pe albi.

ÎNTOARCEREA DE LA MOSCOVA A TOVARĂȘULUI CONSTANTIN DRĂGAN

Vineri seara s-a înapoiat în Capitală, venind de la Moscova, tovarășul Constantin Drăgan, președintele Consiliului Central al U.G.S.R., conducătorul delegației Consiliului Central al U.G.S.R., care a participat la manifestările prilejuate de sărbătorirea celei de-a 50-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie.

(Agerpres)

SPORT

HOCHÉI: Astăzi, la București

ROMÂNIA — ELVEȚIA

Pe patinoarul „23 August” din Capitală se desfășoară astăzi, începând de la ora 18, întâlnirea amicală dintre selecționatele de hochei pe gheață ale României și Elveției. Din lotul oaspeților fac parte, printre alții, Rigold, Langauer, Lehmann, Aschlimann, Kradolfer, iar din cel al țării noastre Ionescu, Biro, Pană, Varga, Kalamar, G. Szabo, Ștefanov ș.a.

Milne seară, pe același patinoar și la aceeași oră, va avea loc revanșa.

„Cupa campionilor europeni” la baschet

● ASTA-SEARĂ LA ANKARA, POLITEHNICA BUCUREȘTI-GHAZI EGITIM SPOR

În mai multe orașe din Europa s-au disputat primele meciuri din cadrul noului edifiu al „Cupelor campionilor europeni” la baschet. La Budapesta, formația masculină Honved Budapesta a înfrânt echipa iugoslavă Zadar, pe care a învins-o cu scorul de 86-72 (30-29). Cele două echipe au oferit celor prezenți în tribune un joc de un bun nivel tehnic. Știută fiind formația de joc a baschetaliștilor iugoslavi pe teren propriu, returul, programat la 18 noiembrie la Zadar, promite o dispută dîră în care ambele formații păstrează șanse pentru calificare în turul II al competiției.

Învingătoarea dintre Honved și Zadar va juca în turul II al competiției la Sremska Zastava, Bucu-

rești — Panathinaikos Atena. În competiția feminină s-au desfășurat trei meciuri.

La Porto, echipa franceză La Gerbe Monceau les Mines a obținut o victorie la scor 51-17 (24-9) în dauna formației portugheze Universitaro Porto.

O partidă echilibrată s-a disputat la Berlin, unde T.S.C. Berlin a dispus cu 58-51 (28-27) de formația poloneză L.S.S. Lodz.

În sfîrșit, la Karlovac, echipa iugoslavă Trensjevka Zagreb a învins cu 48-41 (27-21) pe Lokomotiv Sofia.

Astăzi seară, la Ankara, campioana noastră feminină Politehnica București înfrîngește echipa Ghazi Egitim Spor (Turcia).

ȘAH: LA SOUSSA, LARSEN LIDER DUPĂ 18 RUNDE

Odată cu desfășurarea rundei a 18-a, turneul interzonal de șah de la Soussa (Tunisia), la care participă 23 de concurenți, a intrat în ultima sa parte. În prezent, cele mai mari șanse la primul loc le are marele maestru danez Bent Larsen, care, în urma victoriei din runda a 18-a asupra lui Mecking, s-a distanțat la 1,5 puncte de principala sa urmăritorie, Gligoric și Portisch. Revelația turneului este, fără îndoială, tânărul jucător brazilian Mecking. În vîrstă de 15 ani, aflat acum pe locurile 12-13, înalțea unor cunoscuți maștri internaționali ca Gipslis, Kavalek, Barczay și Byrne.

În cîteva rînduri

DUPĂ ȘASE ETAPE, ÎN „TURUL CICLIST AL MEXICULUI” conduce columbianul Alvaro Pachon, urmat la 35' de compatriotul său Martin Rodriguez și la 46'30" de sovieticul Iuri Dimitriev. Etapa a 6-a, disputată între Queretaro — San Luis Potosi (200 km), a fost câștigată de mexicanul Angel Villana, care l-a învins la sprint pe rutierul sovietic Alexandr Zaharov. Învingătorul a fost cronometrat cu timpul de 4h53'01".

UN TURNEU FULGER DE ȘAH, DESFĂȘURAT LA MÜNCHEN, CU PARTICIPAREA A 250 DE JUCĂTORI, a fost câștigat de marele maestru olandez Donner, cu 8,5 puncte, urmat de Schmidt — 8, Klundt — 7, Pflieger — 6,5, Pachmann — 6 puncte.

„TROFEUL RICHMOND” — PRIMUL CONCURS INTERNAȚIONAL DE PATINAJ ARTISTIC AL SEZONULUI, desfășurat la Londra — a fost câștigat de Zsuzsy Almasy (Ungaria) cu 994,8 puncte, urmată de Schuba (Austria) — 984,8 puncte, Dodd (Anglia) — 939,2 puncte, Feldmann (R.F.G.) — 904,2 puncte.

LA EINDHOVEN, INTR-UN MECI AMICAL DE FOTBAL, selecționata de tineret a Olandei a învins echipa similară a Poloniei cu scorul de 3-2 (2-1).

În căutarea unui loc pentru începerea antrenamentelor pe zăpadă, echipele olimpice ale Franței, în frunte cu Jean Claude Killy și Marielle Goitschel, și-au stabilit tabăra în Italia, la cunoscuta stațiune Cervinia. În fotografie: multiplul campion francez Jean Claude Killy

Complexul sportiv din Cluj

Foto: A. Cartoian

Cronica zilei

Vineri după-amiază s-a înapoiat în Capitală, venind de la Roma, prof. Nicolae Giosan, președintele Consiliului Superior al Agriculturii și al Comitetului Național al Republicii Socialiste România pentru F.A.O., conducătorul delegației țării noastre la lucrările celei de-a XIV-a Conferințe a Organizației Națiunilor Unite pentru Alimentație și Agricultură (F.A.O.).

Vineri la amiază, Titus Cristureanu, vicepreședinte al Camerei de Comerț, a avut o întrevvedere cu Pentti Uusivirta, director în Ministerul Afacerilor Externe al Finlandei, conducătorul unei delegații de oameni de afaceri finlandezi care se află în țara noastră. Au fost de față membri ai Ambasadei Finlandei la București.

Pentru activitatea sa științifică, depusă în domeniul epidemiologiei zoonozelor, conf. dr. Ion Spînu, director general în Ministerul Sănătății și Prevederilor Sociale, a fost ales membru al Societății de patologie comparată din Paris.

Vineri a plecat spre New York o delegație a Oficiului Național de Turism, condusă de Nicolae Bozdog, președintele colegiului O.N.T., care va duce tratative pe linia colaborării turistice cu unele firme americane.

Vineri seara, Hristache Zambeți, vicepreședinte al Camerei de Comerț, a oferit o recepție în sala-nalele Hotelului Athenes Palace, cu prilejul organizării la București a Expoziției industriale-comerciale a Uniunii Sovietice.

Au participat Valentin Steriopol, adjunct al ministrului comerțului exterior, funcționari superiori din acest minister. Au fost prezenți G. I. Nikolaev, reprezentantul comercial al Uniunii Sovietice la București, I. S. Ilin, ministrul consilier al Ambasadei U.R.S.S., V. M. Lepeoskin, directorul expoziției.

Uniunea Ziariștilor a organizat vineri seara o masă rotundă pe tema „Sensurile unui dialog: omul — mașina cibernetică”. Acad. prof. Ștefan Milcu, vicepreședinte al Academiei, prof. dr. Edmond Nicodan și prof. dr. Henri Stahl au vorbit despre relația dintre om și mașină, despre rolul aplicațiilor și perspectivele ciberneticii în epoca

contemporană. Au luat parte redactorii și presa centrală, radioteleviziunii și ai unor publicații de specialitate.

În holul Universității din Craiova a avut loc vineri vernisajul expoziției de fotografii intitulată „Anotimpurile în Belgia”. Expoziția este organizată sub auspiciile Institutului român pentru relațiile culturale cu străinătatea. În cadrul programului de schimburi culturale româno-belgiene pe acest an.

La deschidere au participat oameni de artă și cultură, cadre didactice, studenți, precum și reprezentanți ai Ambasadei Belgiei la București.

Expoziția este pusă la dispoziția I.R.R.C.S. de către Institutul belgian de informații și documentare din Bruxelles.

Concertul orchestrei simfonice a Filarmonicii de Stat „George Enescu”, de vineri seară, a avut ca solist pe înărilor pianist argentinian Bruno Gelber. Oaspetele a interpretat concertul pentru pian și orchestră nr. 1 în re minor de Brahms. Programul a fost deschis de Simfonia a III-a de Wilhelm Berger și a mai cuprins Sase piese pentru orchestră de Webern. La pupitrul orchestrei simfonice a Filarmonicii bucureștene s-a aflat dirijorul Mircea Cristescu.

EXPOZIȚIE DE INFORMARE TEHNICO-ECONOMICĂ

(Urmare din pag. 1)

gradul de economicitate a activității productive. Sint prezente, de asemenea, studii elaborate în diferite întreprinderi, cu măsurări concrete, prin a căror aplicare se va obține în întreaga regiune o producție globală suplimentară, în actualul cincinal, de 2,6 miliarde lei. Pentru o mai completă documentare a vizitatorilor, în perioada în care va fi deschisă expoziția (noiembrie-decembrie) vor fi prezentate și 12 conferințe, cum ar fi: Informarea și documentarea în contextul sarcinilor actuale ale economiei naționale. „Utilizarea calculatoarelor electronice în programarea și urmărirea operativă a producției”. „Probleme actuale în știința conducerii întreprinderilor”. „Promovarea principilor moderne de organizare științifică a producției în întreprinderile industriale” etc. Expoziția de Informare tehnico-economică a regiunii Oltenia, organizată la un nivel superior, va fi de un real folos pentru îmbunătățirea activității economice din întreaga industrie a regiunii.

vremea

Ieri în țară vremea s-a menținut relativ călduroasă dar umedă cu cerul variabil mai mult acoperit. Au căzut precipitații izolate sub formă de ploaie și burlan. Vântul a suflat slab până la potrivit. Temperatura aerului a înregistrat o ușoară scădere în Transilvania. La ora 14 ocăla între 7 grade la Joseni și 18 grade la Berzeasca. Local s-a semnalat ceață.

În București vremea a fost relativ călduroasă cu cerul acoperit. Vântul a suflat slab. Temperatura maximă a fost de 14 grade.

Timpul probabil pentru 12-13-14 nov. După o răcire de scurtă durată, vremea se va încăli ușor. Cerul va fi schimbător. Vor cădea precipitații izolate. Vânt slab până la potrivit predominant din sectorul vestic. Temperaturile minime vor fi cuprinse între minus 3 și plus 8, mai coborîte la începutul intervalului, iar maximele între 9 și 18 grade. Ceață locală. În București vreme în răcire. Cerul va fi schimbător. Vânt slab până la potrivit.

LOTO

DIN 10 NOIEMBRIE 1967

40 21 62 58 32 11 74 47 39 51 79 15

Fond de premii: 972 092 lei. Tragera următoare va avea loc vineri, 17 noiembrie 1967, la București.

ÎNSEMĂRI DE CĂLĂTORIE DIN SUECIA

Orașul de pe cele șapte coline

mașini și engleze, trecând de pe locul doi pe locul trei în ierarhia principalelor țări constructoare de nave. Primele impresii din Göteborg le-am cules pe Kungälv, principala arteră a orașului, unde atenția îți este atrasă de impunătoarea clădire a teatruului, reclamele vi ale cinematografulor, vitrinele puternic iluminate ale magazinelor. Tineretul aduce cu el în forța strălucirea element de exuberanță, ce-i dropt mai ponderat ca la Stockholm. Printre tineri sunt numeroși studenți. Îi recunoști ușor după pitoreștile șepci cu ciucuri negri atrînd într-o parte. La Göteborg se găsește una din cele cinci universități ale Suediei. Ceea ce caracterizează multilateral activitatea a orașului este intensă lui viață economică. Aici se găsește câteva dintre cele mai mari

întreprinderi industriale ale țării. Uzinele de rulmenți „S.K.F.” și uzinele de automobile „Volvo” ocupă primele două locuri în ierarhia industriei suedeze. Convoierile pe care le-am purtat la „S.K.F.” cu reprezentanți ai administrației ne-au furnizat unele date interesante privind evoluția acestei societăți, care în februarie a.c. și-a sărbătorit 60 de ani de existență. În 1907, Sven Wingquist, fondatorul societății, a construit prima uzină de rulmenți — o clădire cu două etaje dispunând de o suprafață de 1.100 mp — în care lucrau 12 muncitori și 4 funcționari. Astăzi, totalul suprafeței construite se ridică la aproape 300 000 mp, adică de 270 de ori mai mare decât suprafața inițială, iar numărul muncitorilor a ajuns la circa 70 000. Grupul „S.K.F.” dispune de 55 de fabrici în diferite colțuri

ale lumii (Canada, Olanda, Australia, Brazilia, India). Cifra sa de afaceri s-a ridicat în cursul anului 1965 la suma de 3.401 milioane coroane suedeze. Actualmente ne găsim într-o perioadă când întreaga noastră atenție este concentrată în direcția extinderii mecanizării — ne spune dl. Wärneby, unul din directori. Vrem să realizăm o mai mare specializare a diferitelor uzine, pentru a le face să producă în serie cât mai lungi. Pentru aceasta, folosim două metode: investiții în mașini care să dea produse cât mai multe într-un timp cât mai scurt și specializarea uzinelor pe o gamă de produse foarte restrînsă. O atenție deosebită acordăm raționalizării timpului de lucru în administrație, eforturile noastre urmînd îndreptate automatizarea muncii în birouri. Drumul nostru spre noua

uzină de automobile „Volvo”, care este situată într-una din periferiile Göteborgului, trece printr-un cartier industrial al orașului unde se află vechea uzină „Volvo”, rafinările „Shell” și „British Petroleum” — intrată recent în funcțiune. Sintem invitați într-o sală rezervată oaspeților, pe pereții căreia se găsesc numeroase grafice, fotografii, un ecran pentru proiecte. Uzina în care vă aflați — ne spune dl. Hallenborg, reprezentant al administrației — este principala furnizoare de automobile a Suediei; ea produce 56,6 la sută din numărul camioanelelor țării și 78,7 la sută din cel al automobilelor. Gama produselor noastre este foarte largă: camioane, turisme, mașini pentru construcții de drumuri, tractoare, motoare de avioane etc. Ele sînt fabricate în 17 uzine din țară și alte cîteva aflate în străinătate. Un deosebit avînt a luat producția uzinei după 1945. Dacă în anul menționat „Volvo” producea circa 10 000 de mașini anual, astăzi furnizează 150 000 automobile, camioane și alte vehicule. Linia graficului care ne este prezentat reflectă clar această creștere. Ea înregistrează însă o scădere din 1965 încoace. Această tendință — arată dl. Hallenborg — se explică prin creșterea relativă a prețului de desfacere a automobilelor și a taxelor pe obiectele de lux care, în ultimii doi-trei ani, au spo-

rit cu 6 pînă la 11 la sută. În 1965-1966 în Suedia au avut loc discuții cu privire la salarii. Lipsa de siguranță a cumpărătorilor în posibilitățile lor materiale a avut ca urmare scăderea vânzărilor de autoturisme. Numeroși politicieni și oameni de afaceri cu care ne-am întâlnit la Göteborg, ca și la Stockholm, au exprimat puncte de vedere asemănătoare. Relevînd impunătoare dezvoltare economică a țării lor în perioada postbelică, aceștia au subliniat totodată că în ultimul timp se constată, pe piața externă și internă, o anumită slăbire a cererii, la unele produse suedeze, paralel cu o intensificare a concurenței. Ei s-au pronunțat împotriva limitelor impuse de blocurile economice de genul „Pieței comune”, pentru extinderea schimburilor economice internaționale între toate țările, indiferent de sistemul lor politic și social. Dl. Jan Kuylenstierna, director general al „Volvo”-ului, organism al grupului „Volvo” pentru relațiile cu țările Europei răsăritene ne-a vorbit despre interesul pe care industria suedezi îl manifestă față de dezvoltarea relațiilor comerciale cu aceste țări și a subliniat dorința firmei de a dezvolta relații comerciale cu România. După ce am vizitat de cîteva ori țara văd — a spus interlocutorul — m-am convins mai mult de posibilitățile existente în acest sens.

Nicolae N. LUPU

Exodul competențelor

„Țările lumii s-a treia pierd în fiecare an mii de cadre din cele mai pregătite și recrutați, de asemenea, cu mii, la prețuri ridicate, asistenți tehnici, fără îndoială oameni cinstiți și competenți dar care nu au reușit să facă carieră în propria lor țară”. Astfel începe articolul despre „Exodul competențelor”, publicat în revista „JEUNE AFRIQUE” de sociologul iranlian dr. Ehsan Naraghi.

Țările lumii a treia — scrie autorul — continuă imperturbabil să formeze — în universitățile lor, dotate cu programe de educație copiate de pe cele din Occident — profesori, ingineri, medici, care sînt, ca să mă exprim astfel, produși pentru export. Ei sînt formați de o așa manieră ca și cînd ar urma să muncească la Paris sau la Londra. Și atunci ei se instalează în aceste capitale.

În țările noastre învățămîntul este gratuit, respectiv plătit de populație prin bugetul de stat. Totul se petrece ca și cum țările noastre ar subvenționa formarea de cadre pentru țările industrializate. Nu este oare descurajator pentru aceste țări să constate că învățămîntul gratuit, unul din virsurile cele mai scumpe ale generațiilor anterioare, devine astăzi un mijloc de fugă a unită din capitalurile in-

biect. Singurele date valabile și disponibile în momentul de față sînt cele adunate de Oficiul de imigrare al S.U.A. care arată amploarea fenomenului. În cursul anilor 1962-1963 peste 10 000 de cadre științifice au fost admise ca imigranți în Statele Unite. Numai din Argentina, din 1950 pînă în 1964, deci în decurs de 14 ani au plecat în S.U.A. 13 800 de persoane cu înaltă calificare. Între anii 1954-1964 a crescut mult exodul competențelor din Brazilia.

Cunoscînd amploarea fenomenului am să încerc să analizez cauzele care împing la plecarea spre țările mai dezvoltate.

Mai înțit, anomalia lipsei de adaptare a învățămîntului. Există în fond o contradicție, aceea între lipsa de adaptare a procedurilor de formare a cadrelor și utilizarea lor. În ce privește formarea lor, se constată că în majoritatea țărilor în curs de dezvoltare care și-au câștigat mai de mult independența, universitatea pare să se fi născut din nevoi administrative. Ele tind să pregătească administratori și cadre de „profesii liberale”, de obicei principal în țările cu o dezvoltare preindustrială. În mod tradițional există un contact strîns, un fenomen de osmoză între universități, pe de o parte, și adminis-

răsfoidind presa străină

dispensabile dezvoltării lor și aceasta în favoarea țărilor bogate?

Nu este oare descurajator pentru aceste țări să constate că învățămîntul gratuit, unul din virsurile cele mai scumpe ale generațiilor anterioare, devine astăzi un mijloc de fugă a unită din capitalurile in-

trație, organismele politice și profesionale liberale, pe de altă parte.

Situația nu se deosebește nici în învățămîntul medical, conceput doar în perspectiva intrării în universitate, și nici în învățămîntul tehnic și profesional, unde cadrele de muncitori și tehnicieni sînt pregătite după normele existente în statele dezvoltate.

Un alt aspect abstract al învățămîntului nu numai că raportul între diferitele ramuri nu este adaptat la nevoile țărilor în curs de dezvoltare, dar și conținutul învățămîntului are lacune. Se poate spune că el se află cu mult în urma învățămîntului din țările dezvoltate. Cadrele didactice, formate cu unii sau două decenți în urmă, au pierdut contactul cu știința și tehnica, dat fiind progresul rapid al acestora. Ceea ce se preda este depășit. Dar atunci, — fenomenul poate să pară contradictoriu — cum se poate că acest învățămînt nu înțedeajuns de ridicat, pregătește cadre pentru țările dezvoltate? Răspunsul este că adesea absolvenții acestuia urmează un curs suplimentar.

Care sînt raporturile între învățămînt și dezvoltarea economică? Nu există deocamdată o legătură între ele. Legătura ar fi dificilă între un sector industrial, adesea cu o înaltă tehnicitate construită cu instalații din import și universitate, orientată spre ramuri netehnice. Astfel, întregul sistem ar trebui reînțit.

Unele dintre țările în curs de dezvoltare cheilțesc sume importante pentru un învățămînt superior gratuit și își vîd absolvenții îndreptîndu-se spre țările bogate, care au nevoie de cadre științifice le atrag prin diverse mijloace.

viața internațională

VIETNAMUL DE SUD:

O jumătate de milion de soldați în impas...

În sezonul uscat, cei peste 500 000 de militari ai corpului intervenționist american vor avea de întâmpinat vremurile grele, așteptându-se un nou val al luptei populorului sud-vietnamez. Anghajamentele care au loc în prezent în regiunea platurilor înalte, declara un purtător de cuvânt al comandamentului S.U.A., arată că „Vietcongul (unitățile Frontului Național de Eliberare — N.R.) ocupă poziții în vederea pregătirii unei ofensive în timpul sezonului uscat”. Iată deci sub ce auspicii se anunță pentru trupele americane apropiatul sezon. Inițiativa forțelor F.N.E. în acțiunile de luptă, acum după începerea sezonului uscat, are o importanță deosebită, marcând un aspect esențial al evoluției situației militare în sud: pentru prima oară, trupele S.U.A. se află în defensivă, chiar într-o perioadă considerată, prin excelență, un anotimp propice acțiunilor ofensive ale corpului intervenționist.

CORESPONDENȚA DE LA ADRIAN IONESCU

Cei peste cinci sute de mii de militari americani sînt nevoiți acum să facă față unor lupte impuse de tactica și strategia patrioților. Este poate cel mai mare eșec care, fără să aibă răsunetul unor bătălii pierdute, dă proporțiile reale ale situației deosebite de grele în care se află agresorii în Vietnamul de sud. Sfera acțiunilor unităților F.N.E. a depășit cu mult regiunea amintită de purtătorul de cuvânt american. Se poate spune că în prezent principalul teatru de lupte îl reprezintă Loc Ninh, la circa 100 de kilometri de Saigon, în înșiră simetrică a bazei americane. Luptele de aici nu au încetat o singură zi, începînd de la jumătatea lunii octombrie și pînă în prezent. Punctul culminant l-a constituit ocuparea timp de trei zile a orașului Loc Ninh. Vestile care parvin de acolo arată că înfățișările americane cedează tot mai mult teren în ciuda intrărilor trimise cu cele mai mobile mijloace. Ultima încercare de a redresa situația a fost expediția urgentă a unei părți din divizia 25 și a unor trupe de parașutiști, care au fost însă imediat în cercuite după debarcare, americanii pierzînd numai într-o singură noapte — cea de 2 spre 3 noiembrie — două companii. Lăsînd în spatele lor locașitatea Loc Ninh blocată de acțiunile unităților F.N.E., trupele patrioților intrerîndu-și îndrăznește pînă în apropierea Saigonului.

În același timp, continuă asaltul împotriva Loc Ninhului. În ultimele zece zile, forțele patriotice au lansat atac după atac. Situația disperată în care se află trupele americane și satogezese se reflectă și în numărul mare de pierderi — peste 3 000 de morți și răniți numai de la 28 octombrie încoace, mai mult de 40 de tancuri, care blindate și 30 de tunuri de 155 și 105 mm distruse, precum și o mare cantitate de echipament militar. Teatrul de operații de la Loc Ninh este apreciat ca deosebit de important pentru evoluția ulterioară a luptelor din Vietnamul de sud. Comentând aceste ultime victorii, ziarul „Nhan Dan” sublinia că regiunea Loc Ninh a devenit nevralgic pentru trupele S.U.A., seria de atacuri ale patrioților care continuă și în prezent, constituind de fapt, inaugurarea unei puternice ofensive prevăzute de F.N.E.

L. Norstad: „PRIMA MĂSURĂ ÎNCETAREA FOCULUI”

WASHINGTON 10 (Agerpres). — În cadrul unei conferințe de presă cu privire la Vietnam, fostul comandant suprem al forțelor N.A.T.O., generalul american Lauris Norstad, a declarat că Statele Unite trebuie să ia în mod serios în considerare posibilitatea încetării focului în Vietnam, „chiar dacă aceasta ar

ÎN CONSILIUL DE SECURITATE

Dezbateri cu privire la situația din Orientul Apropiat

NEW YORK 10. — Trimisul special Agerpres R. Căpescu transmite: Consiliul de Securitate s-a întrunit joi după-amiază pentru a discuta, la cererea R.A.U., situația creată în Orientul Apropiat ca urmare a operațiunilor militare din luna iunie a.c., respectiv continuarea ocupării de către trupele israeliene a unor teritorii arabe. În fața consiliului se află două proiecte de rezoluție: unul avînd drept autor India, Mali, Nigeria, iar celălalt aparținînd S.U.A.

La dezbateri au fost invitați și la parte fără drept de vot reprezentanții R.A.U., Israelului și Iordaniei. Înainte de a se trece la examinarea propriu-zisă a problemelor, reprezentantul S.U.A., Arthur Goldberg, a propus ca, imediat după expunerea punctului de vedere al R.A.U., consiliul să asculte punctul de vedere al Israelului, deși pe lista înscrisurilor la cuvînt această țară figura pe locul șapte. Fusă la vot, propunerea americană a fost respinsă, nefiind necesar decît 7 voturi, în timp ce 7 țări s-au abținut. (Majoritatea necesară, de două treimi, era de nouă voturi). Fîind nemulțumit de rezultatul votului, care stabilea ordinea lăurilor de cuvînt, reprezentantul Israelului, Abba Eban, a declarat că nu va mai lua cuvîntul în ședința Consiliului de Securitate.

S-a dat apoi cuvîntul ministrului de externe al R.A.U., Mahmoud Riad, care a subliniat că „popoarele din această parte a lumii nu pot în nici un caz trage vreun folos de pe urma stărilor de război și încordării. Ele au nevoie de securitate și stabilitate, pentru a-și consacra resursele cauzelor progresului și dezvoltării economice”. Afirmînd că țările arabe caută o soluție pașnică, el a spus că, potrivit părerii acestor țări, plata unghiulară a unei soluții politice este „retragerea imediată și necondiționată” a trupelor israeliene pe pozițiile ocupate înainte de 5 iunie a.c.

Reprezentantul Indiei, G. Parthasarathi, care a urmat la cuvînt, prezentînd pe larg proiectul de rezoluție al celor trei state, a ținut să precizeze că acesta se apropie de conținutul proiectului de rezoluție latino-american, prezentat în vară, mergînd pînă la identitatea unor formulări. Noul proiect reprezintă rezultatul unor eforturi strălucitoare și sincere de a elabora „o formulă echilibrată și echilibrată” a tuturor principiilor necesare rezolvării situației din Orientul Apropiat.

Argumente similare a folosit și reprezentantul Nigeriei, S. O. Adebore. Proiectul nostru, a spus vorbitorul, nu susține retragerea necondiționată și fără întîzieră a trupelor israeliene, așa cum cere R.A.U., el nu susține convorbiri bilaterale, imediate, așa cum cere Israelul, pentru simplul motiv că am socotit asemenea prevederi și nerealizabile, și inacceptabile. Nu putem trăi cu speranța că punctele de vedere înconcordabile se vor împăca pînă la urmă de la sine — a continuat el — trebuie să avem curajul să spunem părților că dacă nu sînt dispuse la concesii reciproce, în dorința de a vedea instaurîndu-se pacea, aceasta nu va putea fi înfăptuită.

După o scurtă pauză, în continuarea dezbaterilor au luat cuvîntul reprezentanții U.R.S.S., Angliei, S.U.A., Etiopiei, Canadei, Danemarcei, Franței, Japoniei și Argentinei. V. Kuznetsov, prim locțiitor al ministrului afacerilor externe al U.R.S.S., a respins proiectul de rezoluție american și a sprijinit în schimb proiectul de rezoluție prezentat de India, Mali și Nigeria, cu condiția, a spus el, ca acesta să fie acceptat de către arabi. Sprijinind propriul proiect, reprezentantul american, Arthur Goldberg, a declarat că acesta ar fi merit să ofere o bază de conciliere și a făcut apel la ceea ce a denumit „un spirit de moderație și mărinimie”. Reprezentantul Franței, Armand Berard, a declarat că situația actuală confirmă faptul că războiul nu poate să ducă la soluționarea problemelor, ci numai o soluție politică, neîmpusă prin forță, poate „să permită de a trăi unul lângă altul popoarele care doresc să concuiescă și, în cele din urmă, să ajungă la o înțelegere”. El a reafirmat că Franța consideră retragerea trupelor israeliene ca fiind necesară pentru a se permite o reglementare a problemelor. Reprezentantul Argentinei, Jose Maria Ruda, a insistat asupra necesității de a fi retrase trupele israeliene simultan cu încetarea stărilor de beligeranță, care, a spus el, ar constitui prima etapă spre restaurarea păcii. Următoarea ședință a Consiliului de Securitate a fost stabilită pentru luni, ora 15,30 GMT.

O. N. U.

Activitatea președintelui Adunării Generale

NEW YORK 10. — Trimisul special Agerpres Romulus Căpescu transmite: Corneliu Mănescu, președintele Adunării Generale a O.N.U., a oferit joi seara un dineu în cinstea șefilor delegațiilor țărilor latino-americane prezente la actuala sesiune. Dineul, la care au luat de asemenea parte Mircea Malița, șeful delegației române, Gheorghe Diaconescu și Cornel Burtică, membri ai delegației, s-a desfășurat într-o atmosferă de cordialitate. Vineri, Corneliu Mănescu a avut o întrevedere cu U Thant, secretarul general al O.N.U. Au fost discutate o serie de probleme aflate în prezent în fața Adunării Generale.

Mircea Malița, adjunct al ministrului afacerilor externe, șeful delegației române la actuala sesiune a Adunării Generale a O.N.U., a avut vineri o întrevedere cu Alvo Myrdal, ministrul de stat pentru problemele dezarmării în guvernul suedez, reprezentant al Suediei în Comitetul celor 18 state de la Geneva. Cu acest prilej au fost trecute în revistă unele din problemele maiore aflate pe ordinea de zi a sesiunii, în special problemele care fac parte din sfera dezarmării nucleare.

agențiile de presă transmit:

CONVORBIRI POLONO-NORVEGIENE „SURVEYOR-6” A ASELENIZAT

O delegație condusă de prof. dr. Aurel Moga, ministrul sănătății și prevederilor sociale al Republicii Socialiste România, a sosit la Varșovia. La invitația ministrului sănătății și asistenței sociale al Poloniei, delegația va face o vizită în această țară. La aeroport, delegația a fost întâmpinată de Jerzy Sztachelski, ministrul sănătății și asistenței sociale al R.P. Polone.

Comunicat comun cubano-germanic. În urma convorbirilor care au avut loc între o delegație a Partidului Comunist din Cuba și o delegație a Frontului de Eliberare Națională din Algeria a fost dat publicității un comunicat comun. Comunicatul subliniază poziția celor două părți față de criza din Orientul Mijlociu și condamnă agresivitatea S.U.A. în Vietnam. Cele două țări își exprimă deplina solidaritate cu lupta eroică a poporului vietnamez și își reafirmă sprijinul acordat mișcărilor de eliberare care luptă împotriva colonialismului, neocolonialismului și rasismului.

Gvernul R.A.U. a hotărît să elibereze aproximativ 1 000 de deținuți, printre care se găsesc membri ai organizației „Frăția musulmană”, condamnați în urma unui proces desfășurat în 1965. Joi au fost eliberate 400 de persoane, urmînd ca și restul să beneficieze de această hotărîre guvernamentală. (M.E.N.).

Sonda spațială americană „Surveyor-6” a aselenizat în joi seara. „Surveyor-6”, lansată de la Cape Kennedy la 7 noiembrie, este cea de-a patra sondă spațială americană care a atins în suprafața satelului natural al Pământului. Aselenizarea lină, care a fost realizată pentru prima oară de Uniunea Sovietică la 3 februarie 1966, devine așadar o operație de rutină. Primele fotografii transmise pe Pământ de camera de luat vederi a lui „Surveyor-6” după aselenizare sînt excelente.

LA SEDIUL FAO

DIN ROMA

„SALA ROMÂNIA”

La sediul din Roma al Organizației Națiunilor Unite pentru alimentație și agricultură (FAO) a fost inaugurată „Sala României”, care va servi activității de presă din cadrul FAO, întîlnirilor între ziariști și șefii de delegații și conferințelor de presă. Sala, amenajată la inițiativa guvernului român, este mobilată cu elemente în stil popular românesc.

Misiunea lui Thomson

CONVORBIRILE DE LA SALISBURY S-AU ÎNCHEIAT FĂRĂ REZULTATE

SALISBURY 10. — George Thomson, ministrul britanic pentru problemele Commonwealthului, a părăsit vineri Salisbury, după trei zile de îndelungate convorbiri cu Ian Smith, referitoare la posibilitățile de soluționare a crizei rhodesiene, izbucnită în urma proclamării unilaterale a independenței acesteia, la 11 noiembrie 1965. Declarațiile făcute ziariștilor atît de George Thomson, cit și de Ian Smith, pline de expresii susceptibile de mai multe interpretări, lasă să se înțeleagă că nu au fost realizate

Pentru Marea Britanie ca și pentru „cei șase”

Un accelerator inelar de electroni a fost dat în funcțiune la Erevan (Armenia). Instalația, la care a fost obținut un fascicul de electroni cu o energie de peste 6 miliarde de electroni-volți, face parte din cele mai puternice sincrotrone de electroni din lume.

Convorbiri polono-norvegiene

Sărbătorirea lui Arnold Zweig. La „Deutsches Theater” din Berlin a avut loc o festivitate consacrată renumitului romancier Arnold Zweig, care a împlinit vîrsta de 80 de ani. La festivitate au participat Alexander Abusch, vicepreședintele al Consiliului de Miniștri al R. D. Germane, Klaus Gysi, ministrul culturii, Kurt Hager, membru al Biroului Politic al C.C. al P.S.U.C., scriitori, artiști.

După majorarea taxei de scont în Anglia

ÎNGRIJORAREA CEROURILOR DE AFACERI

Hotărîrea adoptată joi de Banca Angliei de a majora taxa de scont de la 6 la 6,5 la sută formează obiectul unor largi comentarii în coloanele unor ziare occidentale. Ziarul englez „FINANCIAL TIMES” relevă că această măsură exprimă îngrijorarea provocată de faptul că nu a putut fi redresată balanța de plăți, în ciuda adoptării măsurilor de austeritate. Ziarul citat menționează că, la sfîrșitul acestui an, deficitul balanței de plăți a Angliei va fi de cel puțin 200—300 milioane de lire sterline, deși guvernul a promis că se va înregistra un sold activ. În ce privește majorarea taxei de scont, „Financial Times” își exprimă îngrijorarea că această măsură va aduce noi prejudicii situației economice, în loc să o redreseze, întrucît investitorii ar putea aprecia noua majorare ca un semn de slăbire a lirei sterline și de instabilitate. Referindu-se la aceeași problemă, agenția FRANCE PRESSE arată: Cercurile economice din Washington sînt de părere că noua creștere a taxei de scont anunțată de Banca Angliei este consecința creșterii dobînzilor la capital pe piața americană. Aceste cercuri subliniază că creșterea dobînzii în Statele Unite a atras în această țară capitaluri britanice flotante, a căror sumă exactă nu se cunoaște.

ȚĂRILE SCANDINAVE ȘI PIAȚA COMUNĂ

OSLO 10 (Agerpres). — După cum relevă agenția Reuters, Norvegia, Suedia și Danemarca au ajuns la un acord cu privire la continuarea eforturilor comune urmînd aderarea la Piața comună. Miniștrii comerțului ai celor trei țări au anunțat această hotărîre la sfîrșitul unei întîlniri ținute vineri la Oslo. Ei au declarat că cele trei țări vor continua pregătirile în comun pentru începerea discuțiilor cu „cei șase”. Totodată, ei au salutat intenția Islandei de a se alătura Asociației europene a liberului schimb (A.E.L.S.) și au hotărît dezvoltarea în continuare a cooperării economice între membrii A.E.L.S. în așteptarea începerii tratatelor cu C.E.E.

Manifestație în sprijinul cererilor de creștere a salariilor organizată de muncitori de la întreprinderea de transporturi din Tokio

Misiunea lui Thomson

CONVORBIRILE DE LA SALISBURY S-AU ÎNCHEIAT FĂRĂ REZULTATE

SALISBURY 10. — George Thomson, ministrul britanic pentru problemele Commonwealthului, a părăsit vineri Salisbury, după trei zile de îndelungate convorbiri cu Ian Smith, referitoare la posibilitățile de soluționare a crizei rhodesiene, izbucnită în urma proclamării unilaterale a independenței acesteia, la 11 noiembrie 1965. Declarațiile făcute ziariștilor atît de George Thomson, cit și de Ian Smith, pline de expresii susceptibile de mai multe interpretări, lasă să se înțeleagă că nu au fost realizate

Pentru Marea Britanie ca și pentru „cei șase”

Un accelerator inelar de electroni a fost dat în funcțiune la Erevan (Armenia). Instalația, la care a fost obținut un fascicul de electroni cu o energie de peste 6 miliarde de electroni-volți, face parte din cele mai puternice sincrotrone de electroni din lume.

Convorbiri polono-norvegiene

Sărbătorirea lui Arnold Zweig. La „Deutsches Theater” din Berlin a avut loc o festivitate consacrată renumitului romancier Arnold Zweig, care a împlinit vîrsta de 80 de ani. La festivitate au participat Alexander Abusch, vicepreședintele al Consiliului de Miniștri al R. D. Germane, Klaus Gysi, ministrul culturii, Kurt Hager, membru al Biroului Politic al C.C. al P.S.U.C., scriitori, artiști.

După majorarea taxei de scont în Anglia

ÎNGRIJORAREA CEROURILOR DE AFACERI

Hotărîrea adoptată joi de Banca Angliei de a majora taxa de scont de la 6 la 6,5 la sută formează obiectul unor largi comentarii în coloanele unor ziare occidentale. Ziarul englez „FINANCIAL TIMES” relevă că această măsură exprimă îngrijorarea provocată de faptul că nu a putut fi redresată balanța de plăți, în ciuda adoptării măsurilor de austeritate. Ziarul citat menționează că, la sfîrșitul acestui an, deficitul balanței de plăți a Angliei va fi de cel puțin 200—300 milioane de lire sterline, deși guvernul a promis că se va înregistra un sold activ. În ce privește majorarea taxei de scont, „Financial Times” își exprimă îngrijorarea că această măsură va aduce noi prejudicii situației economice, în loc să o redreseze, întrucît investitorii ar putea aprecia noua majorare ca un semn de slăbire a lirei sterline și de instabilitate. Referindu-se la aceeași problemă, agenția FRANCE PRESSE arată: Cercurile economice din Washington sînt de părere că noua creștere a taxei de scont anunțată de Banca Angliei este consecința creșterii dobînzilor la capital pe piața americană. Aceste cercuri subliniază că creșterea dobînzii în Statele Unite a atras în această țară capitaluri britanice flotante, a căror sumă exactă nu se cunoaște.

ȚĂRILE SCANDINAVE ȘI PIAȚA COMUNĂ

OSLO 10 (Agerpres). — După cum relevă agenția Reuters, Norvegia, Suedia și Danemarca au ajuns la un acord cu privire la continuarea eforturilor comune urmînd aderarea la Piața comună. Miniștrii comerțului ai celor trei țări au anunțat această hotărîre la sfîrșitul unei întîlniri ținute vineri la Oslo. Ei au declarat că cele trei țări vor continua pregătirile în comun pentru începerea discuțiilor cu „cei șase”. Totodată, ei au salutat intenția Islandei de a se alătura Asociației europene a liberului schimb (A.E.L.S.) și au hotărît dezvoltarea în continuare a cooperării economice între membrii A.E.L.S. în așteptarea începerii tratatelor cu C.E.E.